क्षमता विकास योजना

(Capacity Development Plan)

(आ.व. २०७८/७९-२०८०/८१)

मण्डनदेउपुर नगरपालिका

काभ्रेपलाञ्चोक

असार २०७८

क्षमता विकास योजना तयारमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग

मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको क्षमता विकास योजना प्रदेश सुशासन केन्द्र, बागमती प्रदेशको आर्थिक सहयोग तथा स्मार्ट प्राइभेट लिमिटेड, अनामनगर, काठमाडौंको प्राविधिक सहयोगमा तयार गरिएको छ ।

शब्द संक्षेप

आ.व.	आर्थिक वर्ष
कि.मि.	किलोमिटर
गा.वि.स.	गाउँ विकास समिति
गा.पा.	नगरपालिका
गै.स.स.	गैरसरकारी संस्था
न.पा.	नगरपालिका
मि.	मिटर
वि.सं.	विक्रम सम्वत
रु.	नेपाली रुपैयाँ
CBS	Central Bureau of Statistics
NPSAS	Nepal Public Sector Accounting Standards
SuTRA	Sub-national Treasury Regulatory Application

आभार

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४, स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५ तथा कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन लगायतका कानुनी दस्ताबेजहरुबाट स्थानीय तहका लागि कार्य जिम्मेवारीहरु सिर्जना भएका छन् । यसरी तोकिएको कार्य जिम्मेवारीहरु वहन गर्न स्थानीय तहको क्षमता बढाउनु अपरिहार्य देखिन्छ । तर के कस्ता काम गर्न कस्तो प्रकारको क्षमता आवश्यक पर्ने हो भन्ने कुराको पहिचान नगरी तथा विद्यमान क्षमताको विश्लेषण नगरी क्षमता अन्तराल पत्ता लगाउन नसकिने हुँदा सर्वप्रथम क्षमता विकास योजना तर्जुमा गर्न जरुरी देखिन्छ । यसै अनुरुप मण्डनदेउपुर नगरपालिका, काभ्रेको क्षमता विकास योजना तर्जुमाका लागि प्रदेश सुशासन केन्द्र, बागमती प्रदेशले स्मार्ट प्राइभेट लिमिटेडलाई परामर्शदाताको रुपमा छनौट गरिएको थियो ।

क्षमता विकास योजना तयार गर्ने कार्यलाई पूर्णता प्रदान गर्न सहयोग गर्नु हुने निर्देशक श्री दीपेन्द्र सुवेदी ज्यू, उपनिर्देशक श्री महेश आचार्य ज्यू, लेखा अधिकृत श्री विनोद प्रधान ज्यू, स्थानीय शासन विज्ञ श्री चन्द्रप्रकाश सिग्देल ज्यू, क्षमता विकास विज्ञ लक्ष्मी चन्द्र महत ज्यू लगायत केन्द्रका सम्पूर्ण पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु प्रति आभार प्रकट गर्न चाहन्छौं ।

त्यसैगरी, यो क्षमता विकास योजना तयार गर्ने क्रममा मन्डनदेउपुर नगरपालिकाका नगर प्रमुख श्री टोक बहादुर वाइबा ज्यू, उपप्रमुख श्री निर्मला शाही ज्यू लगायत नगरपालिकाका वडाध्यक्ष ज्यूहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री प्रणराज न्यौपाने ज्यू लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई पनि हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छौं ।

अन्त्यमा, सम्बन्धित पालिकासँगको यस केन्द्रको समन्वय र सम्बन्धित पालिकाको छलफलमा कोभिड महामारीको विषम परिस्थितिमा पनि क्षमता विकास योजना तयार गर्ने कार्यमा सहयोग गर्नु हुने परामर्शदातृ संस्था स्मार्ट प्राइभेट लिमिटेडलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

विमल पोखरेल
कार्यकारी निर्देशक

असार २०७८

विषय सूची

कार्यकारी सारांश	६
परिच्छेद- १	७
परिचय	७
१.१. पृष्ठभूमि	८
१.२. नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय	९
१.३. क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य	११
१.४. क्षमता विकास योजनाको औचित्य	१२
१.५. अपेक्षित प्रतिफल	१२
१.६. प्रयुक्त विधि र प्रकृया	१३
१.६.१. सन्दर्भ सामग्रीको पुनरावलोकन	१४
१.६.२. क्षमता विकासको रणनीति तथा योजना तर्जुमा प्रक्रिया बारे छलफल	१४
१.७. अध्ययनका सीमाहरु	१५
परिच्छेद २ :	१६
क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचान र विश्लेषण	१६
२.१. क्षमता आवश्यकता पहिचान	१६
२.२. मौजुदा क्षमताको विश्लेषण	१६
२.३. क्षमता विकास लेखाजोखा	१८
२.४. मण्डनदेउपुर न.पा.को सवल र कमजोर पक्षको आँकलन	४६
२.५. नगरपालिकाको क्षमता विकासका रणनीतिहरु	४८
परिच्छेद ३	५०
क्षमता विकास योजना	५०
३.१. क्षमता विकास योजना	५०
परिच्छेद ४	५६
निचोड, अनुगमन तथा मुल्यांकन व्यवस्था	५६
४.१. निचोड	५६
४.२. अनुगमन	५६
सन्दर्भ सामग्री	५९
अनुसूचीहरु	६०
अनुसूची- १	६०
छलफल कार्यक्रमको उपस्थिति	६०
अनुसूची- २	६२
छलफल कार्यक्रममा सहभागीहरुको फोटो	६२

कार्यकारी सारांश

संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार गरेको स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन कार्यविधि, २०७७ सँग तादात्म्यता रहने गरी प्रदेश सुशासन केन्द्र, बागमती प्रदेशको आर्थिक प्राविधिक सहयोगमा मण्डनदेउपुर नगरपालिका, काभ्रेको तीन आर्थिक वर्ष (२०७८/७९-२०८०/८१) को लागि तयार भएको क्षमता विकास योजनामा शासकीय प्रबन्ध, संगठन तथा प्रशासन, वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन, वित्तीय एवं आर्थिक व्यवस्थापन, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, न्यायिक कार्यसम्पादन, भौतिक पुर्वाधार, सामाजिक समावेशीकरण, वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन र सहकार्य र समन्वय जस्ता क्षेत्रहरुलाई आधार लिइएको छ । यो क्षमता विकास योजनामा समय तथा स्रोतबद्ध गरिएको क्रियाकलाप सहितको कार्य तालिका उल्लेख छ । क्रियाकलापहरु तीन वर्ष अवधिमा सम्पन्न भएपछि पालिकाको विद्यमान कार्य क्षमतामा वस्तुगत ढंगले देख्न सकिने गरी अभिवृद्धि हुनेछ । कार्य क्षमताका प्रस्तुत क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन गर्न स्रोतको आवश्यकता पर्ने भएकोले माग र आपूर्तिमा आधारित अर्थात कुनै क्रियाकलाप पालिका स्वयंको आन्तरिक आय आर्जनबाट वा राजस्व बाँडफाँडबाट व्यहोर्नु पर्ने हुन्छ भने धेरै क्रियाकलापका लागि चाहिने स्रोत आपूर्ति अर्थात् प्रदेश सुशासन केन्द्र, नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारको आफ्ना वार्षिक कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनको सिलसिलामा प्राप्त हुने गर्दछ । त्यसैले, यो क्षमता विकास योजनामा दर्शाइएका क्रियाकलापहरु पालिका मात्रको एकल स्रोतबाट व्यहोर्नु पर्ने देखिदैन ।

क्षमता विकासका विभिन्न क्रियाकलापहरु एक अर्कामा परिपुरक र परिपोषक हुने भएकाले प्रदेश सुशासन केन्द्रले तयार गरेको आफ्नो वार्षिक कार्यक्रमको जानकारी पालिकाले लिई ति क्रियाकलापहरुसँग मिल्ने गरी यो योजनामा लेखिएका क्रियाकलापहरु भिडान गरी सुशासन केन्द्रसँग सहकार्य र समन्वय गरी पालिकाले आफ्नो कार्य क्षमता वृद्धि गर्नु पर्ने हुन्छ ।

स्रोत र साधन दुर्लभ हुने भएकोले क्षमता विकास क्रियाकलापलाई प्रथम, द्धितिय र तृतिय प्राथमिकतामा वर्गिकरण गरिएको छ । प्रथम प्राथमिकता अन्तर्गत प्रस्ताव गरिएका क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन गर्न पालिका आफैले स्रोतको जगेर्ना गर्न प्रत्येक वर्ष बन्ने गरेको वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा ती क्रियाकलापहरु अनिवार्यतः राख्न सुझाव दिइएको छ । त्यसैगरी, दोस्रो र तेस्रो प्राथमिकतामा रहेका क्रियाकलापहरुका निमित्त विभिन्न साझेदारहरु खोजी गर्न सकिन्छ । हालै गरिएको स्वमुल्यांकनमा मण्डनदेउपुर नगरपालिकाले ५३ अंक हासिल गरेको लिसा अध्ययन प्रतिवेदनले देखाएको हुँदा पालिकाको यो क्षमता विकास योजना अवधिको अन्तिम वर्षको क्षमता मुल्यांकन गर्दा ७५ अंक हासिल गर्न सक्ने विश्वास लिइएको छ ।

परिच्छेद- १
परिचय

क्षमता भनेको कुनै व्यक्ति संस्था, निकाय वा संगठनको कुनै काम गराउन वा नगराउन प्रयोग गर्न पाउने अधिकार हो र विकास त्यस्तो प्रकृया हो, जसअनुसार कुनै वस्तुको आफ्नो आरम्भिक सामान्य अवस्थाबाट विस्तारै-विस्तारै बढ्दै सुधार हुँदै पुर्ण अवस्थामा पुग्दछ । विकासलाई अन्य विषयसँग जोडेर हेर्ने गरिन्छ । जस्तै: आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, मानव संशाधन, भौतिक पूर्वाधार विकास इत्यादी । त्यसैले क्षमता विकास भन्नाले व्यक्ति वा संस्थामा रहेको कुनै काम गर्न वा नगर्न प्रयोग गरिने प्राधिकारको समुन्नत प्रयोग गर्न सक्ने गरी शक्ति सम्पन्न पार्ने प्रकृयालाई जनाउछ । कुनैपनि प्रणाली, स्थान, व्यक्ति तथा वस्तुको सुधारिएको अवस्था नै विकास हो भने मानवीय आवश्यकता तथा जीवनको गुणस्तर सुधार्न चालिने कदम पनि विकास हो । त्यसैले, विकास गर्न सक्ने क्षमताको अभिवृद्धि गर्नु नै क्षमता विकास हो । क्षमता विकासलाई योजनाबद्ध गर्नु पर्दछ र योजना भन्नाले कुनै कुराको अठोट गरी अनुशासनमा बस्ने प्रकृयालाई जनाउछ । तसर्थ, क्षमता विकास योजना भित्र दुरदृष्टि, ध्येय, लक्ष्य, उद्देश्य एवं कार्यनीति पर्दछन् ।

क्षमता विकासलाई वृहत रुपमा हेर्नु पर्दछ र यसले अवाश्यक सिकाईको प्राप्ती र नयाँ अभिवृद्धि प्रकृयालाई समेट्दछ । संयुक्त विकास कार्यक्रम (UNDP) ले क्षमता विकासका बारेमा यसरी व्याख्या गरेको छ -"The Process through which, individual, organization and societies obtain, strengthen and maintain the capabilities to set and achieve their own development objectives over time"- Capacity Assessment Practice Note, 2008.

उपरोक्त व्याख्यात्मक परिभाषा अध्ययन गर्दा क्षमता विकास एउटा प्रकृया हो । जसबाट व्यक्ति, संगठन र समाजहरुले कार्यसम्पादन क्षमताको प्राप्ति सुदृढी र जगेर्ना गर्दछन् । तथा त्यसको उपयोगबाट समय समयमा तोकिएका विकास उद्देश्यहरु पुरा गर्दछन् ।

प्रस्तुत अध्ययन काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको क्षमता विकाससँग केन्द्रित रही देहायका निर्दिष्ट (Specific) उद्देश्यहरु प्राप्त गर्नका लागि यो क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

- संविधान र प्रचलित कानुनहरुबाट प्राप्त अधिकार अनुरुप जनउत्तरदायीपूर्ण ढंगबाट कार्य सम्पादन गर्नका लागि मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको सवल र कमजोर पक्षहरुको पहिचान गर्ने ।
- स्थानीय सरकारलाई प्राप्त अधिकार र जिम्मेवारीहरु दक्षताका साथ सम्पादन गर्न जननिर्वाचित पदाधिकारी तथा राष्ट्रसेवक कर्मचारी, उपभोक्ता समिति लगायत स्थानीय विकासका सरोकारवालाहरुको कार्य दक्षता वृद्धि गर्न तथा नतिजामुखी कार्य प्रकृया अवलम्बन गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।

- प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक ज्ञान, सीप र विद्यमान क्षमता बीचको अन्तराल पहिचान गरी आवश्यकतामा आधारित क्षमता विकासका कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- सेवा प्रवाह तथा विकास व्यवस्थापनमा आधुनिक प्रशासनका नवीनतम आयाम, प्रविधि र प्रणालीको प्रयोग र अनुशरण गर्ने ।
- मानव संशाधन तथा संस्थागत विकासका क्षेत्रमा देखिएका कमजोर क्षेत्रहरु पहिचान गरी क्षमता विकास कार्यक्रमलाई प्रकृयाका रुपमा संचालन, कार्यान्वयन तथा प्रयोग गर्दै जान आवधिक नीतिहरु अनुशरण गर्ने ।
- क्षमता विकास योजनामा मानव संशाधन, संस्थागत विकास र प्रणाली विकासका क्षेत्रहरु अन्तर्गत गरिनु पर्ने न्यूनतम कार्यहरुको प्राथमिकता अनुसार लगानी गर्नु पर्ने ।

१.१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान को धारा ५६ (१) ले नेपालको मुल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने व्यवस्था गरिएको छ । जस अनुरुप स्थानीयस्तरदेखि नै जनतालाई सार्वभौमसत्ताको प्रयोग गर्ने अनुकुल वातावरण वनाई मुलुकको शासन व्यवस्थामा जनताको सहभागिता प्रर्वद्धन गर्न र स्थानीयस्तरमा नै सहज रुपमा जनतालाई सेवा उपलव्ध गराई जनताको नजिकको र भरपर्दो संयन्त्र बन्ने अवसर प्रदान गरेको छ । यसबाट लोकतन्त्रको संस्थागत विकास गर्न र अधिकारको निक्षेपणका आधारमा स्थानीय स्वायत्तताको अवधारणालाई मुर्त रुप दिइएको छ ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले स्थानीय तहहरुलाई स्थानीय स्वायत्त शासनको मर्म अनुरुप स्थानीय विकास, सेवा प्रवाह र स्थानीय नेतृत्वको लागि अधिकार र जिम्मेवारीको व्यवस्था गरेको छ । उक्त जिम्मेवारीलाई वहन गर्न विकासलाई समावेशी, सहभागितात्मक र समतामूलक बनाउन स्थानीय तहहरुको क्षमतामा विकास हुनु अनिवार्य छ । रुपान्तरणकारी, दक्ष, सबल र सक्षम स्थानीय तहहरु बाट मात्र स्थानीय क्षेत्रको विकास, प्रभावकारी सेवा प्रवाह र स्थानीय सुशासनमा गुणात्मक परिवर्तन ल्याउन सम्भव छ । स्थानीय विकास तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धि नयाँ अवधारणा, सोच, अभ्यासहरु तथा स्थानीय तहहरुको अधिकार तथा जिम्मेवारीमा वढोत्तरी र नीति नियममा समेत आएका युगान्तकारी परिवर्तन र समयको मागलाई सम्बोधन गर्न सक्ने स्थानीय तह बनाउनु पनि आजको माग हो ।

विगतमा स्थानीय तहहरुको क्षमता विकासको लागि स्थानीय विकास मन्त्रालय, स्थानीय विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान तथा अन्तर्गतका निकायहरु, स्थानीय तह संघ/महासंघ, दातृ निकायहरु साथै स्थानीय तहहरुको आफ्नै प्रयासबाट क्षमता विकासका विभिन्न प्रयासहरु हुँदै आएका पनि छन् । तर त्यस्ता प्रयासहरु योजनाबद्ध, व्यवस्थित, गुणात्मक र प्रणालीगत तरिकाले सम्पादन हुन सकिरहेको अवस्था देखिदैन । यस तथ्यलाई मनन् गरी स्थानीय स्तरमा सेवा प्रवाह र स्थानीय विकासमा गुणात्मक सुधार गर्न क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु एकीकृत रुपमा तर्जुमा र संचालन गर्न स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन कार्यविधि, २०७७ बमोजिम मन्डनदेउपुर नगरपालिकाको

सेवा प्रवाह तथा स्वशासनमा साझेदारहरुको सहभागिता समेतमा यो क्षमता विकास योजना तयार गरिएको छ । क्षमता विकास योजना तर्जुमाका चरण, विधि तथा प्रक्रियाका साथसाथै प्रस्तावित कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरु, लक्ष्यहरु, श्रोत तथा साधन, जिम्मेवारी र समयतालिका क्षमता विकास योजनाको संभावना तथा समस्या तथा चुनौतीलाई समेटेर यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

स्थानीय तहहरुको क्षमता विकासका लागि आपूर्ति (Supply) तथा मागमा (Demand) आधारित क्षमता विकासको अवधारणा अबलम्बन गरिएको छ । यसो गर्नुको पछाडि यो पालिकाले भविष्यमा सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरुलाई समेत आँकलन गर्ने प्रयासलाई समेत दर्शाइएको छ । स्थानीय तहहरूले जनतालाई प्रदान गर्ने सार्वजनिक सेवा तथा सुविधाहरू बढी प्रभावकारी बनाउन पालिकाको क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास कार्यक्रमहरु केन्द्रित रहेका छन् भने मागमा आधारित क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू पालिका र सरोकारवालाहरुको आफ्नै विशेषताको आधारमा देखिएका क्षमताको आवश्यकतालाई सम्बोधन गरिएको छ । आपूर्तिमा आधारित क्षमता विकास कार्यक्रमहरु लागु गर्न पालिकाले बढी अनुदान प्राप्त गर्ने कुराहरुमा केन्द्रित गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

१.२. नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नेपालको मानचित्रमा काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाभित्र धार्मिक पुरातात्विक राजनैतिक, सामाजिक र व्यापारिक तथा औद्योगिक महत्वका दृष्टिले ईतिहासमा रहेका प्रसिद्ध नामहरु छन् । बनेपा, पनौती, धुलिखेल, पाँचखाल, खोपासी, नाला, साँगा, साठीघर, भगवती पलाञ्चोक, नाल्दुम, चौकोट जस्ता नामहरुभित्र मण्डनदेउपुर एउटा परिचत र ऐतिहासिक नाम हो । ऐतिहासिक परिचयभित्र अंकित गरिएका नामहरुमध्ये मण्डन नाम उल्लेख पनि छ ।

साविकको मण्डन र देउपुर गाविसलाई मिलाएर मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको नामाकरण गरिएको छ । यस मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको केन्द्र विन्दु तथा नगरपालिकाको कार्यालय साविकको महादेबस्थान मण्डन गा.वि.स.को कार्यालयलाई स्थापित गरिएको छ । यस नगरपालिकमा १२ वटा वडाहरु रहेका छन् । साविक वालुवापाटी, देउपुर, गैरीविसौना देउपुर, नयाँगाउ देउपुर, महादेवस्थान मण्डन, चण्डेनी मण्डन, जैशीथोक मण्डन, र ज्याम्दी मण्डन (१देखी ४, ६) गाविसम गरी सात वटा गाविस मिलेर मण्डन नगरपालिका वनेको छ ।

१.२.१. भौगोलिक अवस्थिति

मण्डनदेउपुर नगरपालिका नेपालको प्रदेश नं ३ अन्तर्गत काभ्रे जिल्लामा पर्दछ । नेपालको राधधानी काठमाण्डौबाट उत्तर पूर्वमा ५५ कि.मी. दुरीमा रहेको यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल ८९ वर्ग कि.मि छ । मण्डनदेउपुर नगरपालिको केन्द्रिय कार्यालय यस नगरपालिकाको कुन्तावेशीमा अवस्थित छ । यस नगरपालिकामा समथर फाट देखि पहाडी भू भागहरु समेत रहेका छन् ।

१.२.२. राजनीतिक एवं प्रशासनिक विभाजन

देशलाई संघिय ढाँचामा रुपान्तरण गरिए लगत्तै नयाँ संरचना अनुसार वि.सं २०७३ फाल्गुण २७ गते नेपाल सरकारले राजपत्रमा प्रकाशित गरी यस काभ्रे जिल्लालाई १३ वटा नयाँ स्थानीय तहमा विभाजन गरेको छ । जिल्लाभरीका राजनीतिक दलहरु, पत्रकार, नागरिक समाज, सम्बन्धित सरोकारवाला स्थानीय जनताहरुको बहुपक्षीय अन्तरक्रिया, छलफल र परामर्शहरु गरी सम्मानित आयोगको स्थानीय तह पुनर्संरचना सम्बन्धि कार्यविधिको अधिकत्तम परिपालना र तोकिएको संख्या, सिमा ननाघ्ने गरी अधिकत्तम राजनीतिक सहमतिका आधारलाई पनि दृष्टिगत गरी उक्त समितिले आयोगको कार्यविधिमा भएका मापदण्ड र जिल्लास्तर र स्थानीयस्तरका परामर्शहरुको आधारमा १३ वटा नयाँ स्थानीय तह (७ वटा गाउँपालिका तथा ६ वटा नगरपालिका) को सिमाना सहित प्रतिवेदन तयार गरी आयोगमा पेश गरेको थियो । जिल्लाको प्रस्तावित गाउँपालिका र नगरपालिका, तिनका केन्द्रहरु र वडाहरुको विभाजन सहितको प्रतिवेदन आयोगमा पेश भएकोमा समितिले सिफारीश गरे अनुरुप नै नेपाल सरकारको २०७३ फाल्गुण २७ गते प्रकाशित राजपत्रमा उल्लेख भए अनुसार यस काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लामा विभिन्न गाउँपालिका तथा नगरपालिका कायम भएको छ । नयाँ संरचना अनुरुप काभ्रे जिल्लाभित्र रहेका विभिन्न ६ वटा नगरपालिकाहरु मध्ये मण्डनदेउपुर नगरपालिका एक हो । यस मण्डनदेउपुर नगरपालिकामा जम्मा १२ वटा वडाहरु पर्दछन् ।

१.२.३. जनसांख्यिक विवरण

जनगणना २०६८ अनुसार नगरपालिकाको कुल जनसख्या ३२,६५९ रहेको छ । जसमा १५,३२० पुरुष छन्भने, महिला को सख्या १७३९३ रहेको छ । साथै लैङ्गिक अनुपात ८८.३६ र जनघनत्व ३६७ प्रति वर्ग कि.मि. रहेको छ । त्यसैगरी यस नगरपालिकाको विभिन्न वडामा वसोवास गर्ने घरधुरीको सख्या ७३२८ रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८का अनुसार यस मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको वडागत जनसख्या विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका : नगरपालिकाको जनसंख्या विवरण

वडा नं.	घरधुरी संख्या	पुरुष	महिला	जम्मा
१.	६७०	१५४४	१७०३	३२४७
२.	६२२	१३९९	१३७७	२७७६
३.	४८१	१०५८	१२६९	२३२७
४.	४७०	९२६	११६४	२०९०
५.	५६३	११९१	१३९९	२५९०
६.	६४०	१३०६	१४७८	२७८४
७.	६२६	१३६३	१४४६	२८०९
८.	५५१	११६६	१३२५	२४९१
९.	६९६	१३६१	१५०५	२८६६
१०.	७८२	१५००	१७६५	३२६५
११.	६६७	१३५८	१६०७	२९६५
१२.	५६०	११४८	१३०१	२४४९
जम्मा	७३२८	१५३२०	१७३३९	३२६५९

स्रोत : मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको बस्तुगत विवरण

यस मण्डनदेउपुर नगरपालिका भित्र विभिन्न जातजातिका समुदमयको बसोबास रहेको छ यस नगरपालिकाभित्र मुख्यगरी तामाङ, ब्राहामण क्षेत्री, नेवार, गुरुङ, ठकुरी, दलित जनजाति, लगाएत सिमान्तकृतमा माझि, दनुवार समुदायका मानिसहरुको पनि वसोवास रहने गरेको छ । त्यसमा पनि यस नगरपालिकामा जनजाती समुदायको समुदायको बाहुल्यता बढी रहेको पाईन्छ ।

१.३. क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य :

क्षमता विकासको उद्देश्य

सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका कामहरु प्रभावकारी ढंगले सम्पन्न गर्न मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको सांगठनिक, संरचनात्मक एवं मानव संशाधनको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

उद्देश्यको सूचकः

- क्षमता विकास योजना अवधिको अन्त्यमा स्थानीय विकास र सेवा तथा सुविधाको पहुँचमा नगरवासी तथा टोल विकास संस्थाको सहभागिता सहित नगरपालिकाको क्षमता स्वमुल्यांकनमा वस्तुगत वृद्धि भएको हुनेछ ।

यस योजनाको सहायक उद्देश्यहरु देहायबमोजिम छन् :

- योजना तर्जुमा- स्वीकृति र कार्यान्वयन चक्रलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- वित्तीय व्यवस्थापन क्षमतामा सुधार ल्याउने ।
- नगरपालिकाको कार्य सम्पादन प्रक्रियालाई प्रणालीगत बनाउने ।
- सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउदै नयाँ सार्वजनिक व्यवस्थापनका आयामहरु अपनाउने ।

सहायक उद्देश्यका सूचकहरु :

- क्षमता विकास योजनाको अन्त्य (आ.व. ०८०/८१) सम्ममा स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन कार्यविधि, २०७७ बमोजिम स्वमापनमा यो नगरपालिकाले ७५ अंक प्राप्त गरेको हुनेछ ।
- आन्तरिक राजस्वको परिचालनमा आधार वर्ष (आ.व. ०७८/७९) को तुलनामा १८ प्रतिशत वृद्धि भएको हुनेछ ।
- नगरपालिकाद्वारा संचालित योजना/कार्यक्रमहरु मध्ये अधिकांश (कम्तीमा तीन चौथाई) योजना कार्यक्रमहरु लक्षित लागत एवं समयमा सम्पन्न भएका हुनेछन् ।
- क्षमता विकास योजनाको अन्त्यमा सेवा तथा सुविधामा पहुँच कम रहेका समुदाय एवं विपन्न वर्गको सहभागितामा आधार वर्षको न्यूनतम एक चौथाईले वृद्धि भएको हुनेछ ।
- योजनाको अन्त्यमा स्थानीय सेवा प्रवाह सम्वन्धि गुनासोमा गुणात्मक एवं परिमाणात्मक कमी आएको हुनेछ ।

१.४. क्षमता विकास योजनाको औचित्य

गरिबी न्यूनिकरणमा योगदान पुऱ्याउन समावेशी, जवाफदेही र उत्तरदायी शासनको प्रवर्धन गर्नु पर्दछ । यसबाट नगरबासीलाई सेवा र सुविधा उपरको पहुँच पनि सुनिश्चित हुन्छ । यसका लागि स्थानीय तहमा सेवा तथा सुविधा प्रवाह तथा विकास कार्यमा प्रत्यक्ष रुपमा संलग्न स्थानीय तहहरुको क्षमता विकासमा जोड दिन आवश्यक छ । यसर्थ हाल कार्यान्वयनमा आइरहेका क्षमता विकास सम्बन्धी रणनीति र कार्यक्रमहरुको समिक्षा गरी परिष्कृत एवं परिमार्जित रणनीति, कार्यक्रम तथा प्रक्रिया र योजनाको तर्जुमा गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु नै यो क्षमता विकास योजनाको आवश्यकता रहेको छ ।

विगतमा क्षमता विकासका प्रयासहरु भएपनि त्यसको कार्यान्वयनको लागि ठोस रणनीति भएको पाइदैन । सशक्त, स्पष्ट र कार्यमुखी क्षमता विकासको रणनीतिको अभावमा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु विगतमा केन्द्रबाट संचालित भएको हुँदा स्थानीय स्तरमा त्यसप्रति अपनत्व (Ownership) को अभाव देखियो । त्यसैगरी, स्थानीय तहहरुको संस्थागत क्षमता बढ्न गएको अवस्थामा स्वमुल्यांकन कार्यविधि, २०७७ ले कल्पना गरेको पुर्ण क्षमतालाई अग्रगामी र प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ ।

१.५. अपेक्षित प्रतिफल

क्षमता विकास योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन भएपछि यस पालिकाबाट संचालन हुने सेवा प्रवाह तथा विकास व्यवस्थापनमा आधुनिक प्रशासनका नवीनतम आयाम, प्रविधि एवं प्रणालीको प्रयोग एवं अनुशरण भई नतिजामुखी प्रशासन संचालन भएको हुनेछ । यस क्षमता विकास योजनाबाट निम्न प्रतिफलको अपेक्षा गरिएको छ :

- संगठनात्मक संरचनामा देखिएको क्षमता अन्तराल पत्ता लगाई पालिकाले मानवीय संसाधन विकासको अवसर प्राप्त गर्नेछ ।
- कर्मचारीको रुची, चाहना तथा कार्यसम्पादनको स्तर एवं क्षेत्रलाई सम्वोधन गर्ने गरी क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनको आधार तयार हुनेछ ।
- मानव संसाधन विकासको प्राथमिकता निर्धारण गरी सो क्षेत्रमा उपलब्ध श्रोत विनियोजन गर्नका लागि ३ वर्षे क्षमता विकास कार्ययोजना प्रमुख आधार हुनेछ ।
- माग र आपूर्तिको आधारमा क्षमता विकास कार्ययोजनालाई वर्गिकरण गरी श्रोत साधन जुटाउन उपयुक्त अवसर प्राप्त हुनेछ ।
- मुलुकमा संघीयता कार्यान्वयनका लागि स्थानीय स्तरबाट हुने योगदान गर्न पालिका सक्षम हुनेछ ।
- पालिकाको क्षमता विकासको साथै समुदाय र सरोकारवालहरुलाई उनीहरुको कार्य सम्पादन स्तरमा समेत वृद्धि हुने अवसर प्राप्त हुनेछ ।
- पालिकाबाट तयार हुने आर्थिक तथा वित्तिय एवं भौतिक प्रतिवेदनहरु समयबद्ध रुपमा तयार एवं सार्वजनीकिकरण हुनेछन् ।

१.६. प्रयुक्त विधि र प्रकृया

मन्डनदेउपुर नगरपालिका तथा सरोकारवालाहरुको सक्रिय सहभागितामा क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ । यो योजना तर्जुमा गर्दा स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन कार्यविधि, २०७७ आधार दस्ताबेज मानिएको छ । किनभने स्थानीय तहको क्षमता स्वमुल्यांकन गर्न कार्यविधि नै तय भएको र यसले भविष्यमा नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट जाने चारै प्रकारका अनुदान प्राप्तीमा सकारात्मक भूमिका खेल्नेछ र पालिकाको आन्तरिक आय वृद्धिमा यसले कोशेढुंगाको काम गर्नेछ । प्रस्तावित यस क्षमता विकास योजना तर्जुमाको सिलसिलामा चेकलिस्ट तथा प्रश्नावली प्रयोग गरि नगरपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुसँग प्रत्यक्ष भेटघाट, टेलिफोन, इमेल, लगायतका माध्यमबाट छलफल, परामर्श, अन्तर्क्रिया एवं अवलोकन जस्ता सहकार्यात्मक विधिहरु अपनाइएको थियो । यी विधिहरुबाट नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विश्लेषण गरि पालिकाले सम्पादन गर्ने देहायका १० कार्य क्षेत्रहरुको विद्यमान क्षमता र अवस्थाको अध्ययन गरिएको थियो । यी क्षेत्रहरुमा पालिकाको क्षमता अन्तराल मिहिन ढंगबाट अध्ययन गरिएको थियो । क्षमता अन्तराल पहिल्याइएपछि क्षमता विकासका आवश्यकताहरु पहिचान गरियो । यसरी पहिचान गरिएका ती क्षमता विकासका आवश्यकतालाई समय तथा स्रोतबद्ध गरी कार्यान्वयन योग्य कार्यतालिका तयार गरी प्रतिवेदनमा पेश गरिएको छ । यसैको आधारमा क्षमता विकासको तीन वर्षे कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

नगरपालिकाले सम्पादन गर्ने १० कार्य क्षेत्रहरु यसप्रकार छन् : (१) शासकीय प्रबन्ध, (२) सगठन तथा प्रशासन, (३) वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन, (४) वित्तिय एवं आर्थिक व्यवस्थापन, (५) सार्वजनिक सेवा प्रवाह, (६) न्यायिक कार्य सम्पादन, (७) भौतिक पूर्वाधार, (८) सामाजिक समावेशीकरण, (९) वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन, (१०) सहकार्य र समन्वय ।

उपरोक्त दश कार्यक्षेत्रहरुलाई व्यवस्थापकीय दृष्टिले देहायका चौविस उपक्षेत्रहरुमा वर्गिकरण गरी यिनीहरुको विषद रुपमा व्यापक विश्लेषण गरी प्रत्येक क्षमताको लेखाजोखा गरिएको छ र यसैको आधारमा क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

उपरोक्त २४ उपक्षेत्रहरु यसप्रकार छन् : (१) योजना व्यवस्थापन, (२) सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन, (३) स्थानीय उद्यमशिलताको विकास, (४) जनशक्ति अवस्था, (५) शिक्षा व्यवस्थापन, (६) न्यायिक कार्यसम्पादन, (७) सामुदायिक परिचालन, (८) सामाजिक सुरक्षा, (९) फोहरमैला व्यवस्थापन, (१०) भवन निर्माण मापदण्ड, (११) पूर्वाधार निर्माण तथा व्यवस्थापन, (१२) उपभोक्ता समिति, (१३) बस्ती विकास, (१४) नागरिक बडापत्र तथा कार्यसंस्कृति, (१५) अधिकार प्रत्यायोजन, (१६) वातावरण व्यवस्थापन, (१७) जनस्वास्थ्य तथा अस्पताल व्यवस्थापन, (१८) सूचना प्रविधिको प्रयोग, (१९) सुशासन तथा सेवा प्रवाह, (२०) आन्तरिक आय व्यवस्थापन, (२१) शहरी विकास, (२२) बेरोजगारको व्यवस्थापन, (२३) विपद् व्यवस्थापन र (२४) विविध ।

मन्डनदेउपुर नगरपालिकाको क्षमता विकास योजनाको तर्जुमा देहायका प्रकृयाहरु पुरा गरिएको थियो ।

१.६.१. सन्दर्भ सामग्रीको पुनरावलोकन

नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण गर्ने सन्दर्भमा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, अर्थ मन्त्रालयद्वारा जारी गरिएका बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन एवं कार्यसंचालन निर्देशका, २०७७, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको विभिन्न आर्थिक वर्षका विनियोजन तथा आर्थिक ऐनहरु, महालेखा परिक्षकको कार्यालयबाट दर्शाइएका बेरुजु एवं कैफियतहरु, बागमती प्रदेश सरकारका प्रचलित कानुन एवं मापदण्डहरु, प्रदेश नीति तथा योजना आयोगका दस्ताबेजहरु लगायत क्षमता विकाससँग सम्बन्धित स्वदेशी विदेशी पुस्तक एवं जर्नलहरुको अध्ययन एवं पुनरावलोकन गरियो । साथै, सूची विकास, प्रश्नावली एवं डिस्कसन नोट आदी तयार गरी इन्टरनेटको माध्यमबाट तथ्यांक एवं सूचना संकलन गरियो । यस पालिकाले हालसम्म १८ वटा ऐनहरु, २७ वटा नियमावली, निर्देशिका, कार्यविधि एवं मापदण्डहरु र अन्य ६ वटा दस्तावेजहरु तयार पारेको छ ।

नगरपालिकाको पाँचौ नगरसभाबाट पारित आ.व. २०७६।७७ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट, सातौ नगरसभाबाट पारित आर्थिक वर्ष २०७७।७८ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट पुस्तिका अध्ययन गरियो । त्यसैगरी, पालिकाको आ.व. २०७७।७८ को बजेट तथा कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति समीक्षाको दस्ताबेजको पनि अध्ययन गरियो । अध्ययनको क्रममा विविध आर्थिक वर्षका आर्थिक ऐन तथा विनियोजन ऐनहरु अध्ययन गरियो । आर्थिक कार्यविधि ऐन तर्जुमाको क्रममा रहेकोले संघीय आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन तथा नियमावली २०७६ लागु रहेको देखियो । पालिकाको आफ्नै सार्वजनिक खरिद नियमावली रहेकोले सो को अध्ययन गरियो । त्यसैगरी, आ.व. २०७८।७९ का लागि स्वीकृत भएको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरु समेत एकसरो अध्ययन गरियो ।

१.६.२. क्षमता विकासको रणनीति तथा योजना तर्जुमा प्रक्रिया बारे छलफल

नगरपालिकाको क्षमता विकास योजना तर्जुमाका सन्दर्भमा प्रत्यक्ष भेटघाट, टेलिफोन, इमेल, वेवसाइट, पत्राचार आदि तथ्यांक एवं सूचना संकलन गरिएको थियो । त्यसैगरी, थप सुचना तथा तथ्यांक संकलन गरी नतिजामा पुग्न स्थलगत भ्रमण समेत सम्पन्न गरिएको थियो ।

मिति २०७८।३।१६ मा नगर प्रमुख, उपप्रमुख, वडाध्यक्षहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, शाखा प्रमुखहरु, वडा सचिवहरु लगायत न.पा. का पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुसँग व्यपक छलफल भयो । सो छलफलमा पालिकाको आवधिक योजना नै छैन ! क्षमता विकास कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने पनि प्रश्न उठेको थियो । निर्वाचित पदाधिकारीहरुबाट यो काम तपाईहरुले हाम्रो पदावधिको पहिलो वर्षमा

गरिदिनु पर्नेमा चौथो वर्षमा आएर हाम्रो क्षमता वृद्धिको के अर्थ रहन्छ भन्ने प्रश्न पनि उठेको थियो । त्यसैगरी ९ जना वडाध्यक्षहरुले प्रशासकीय भवन नभएको, वडा सचिवहरु नयाँ नियुक्ति भई सिधै कार्य क्षेत्रमा खटिएको, खरिदसम्बन्धी कार्यको जानकारी नभएको कारणले तथा प्राविधिक कर्मचारीहरुको नितान्त कमीले गर्दा निर्वाचित प्रतिनिधिहरुले काम गर्न खोज्दा पनि नसकेको कुरा उठेको थियो । सबै चिज इन्टरनेटमा भरपर्नु पर्ने भएकोले पदाधिकारीहरु पनि प्रविधिमैत्री बन्नु पर्ने भएको छ । मध्यमकालिन खर्च संरचना बनाउने सन्दर्भमा प्राविधिक क्षमताको कमी र तालिमको अभाव देखियो । पालिकाले आफ्नो कार्यसम्पादनको सिलसिलामा धेरै कानुनहरु निर्माण तर्जुमा गर्नुपर्ने तर सो सम्बन्धी जानकारी कर्मचारीहरुको अभाव रहेको ।

१.७. अध्ययनका सीमाहरु

- आर्थिक वर्षको अन्तिम महिना, कोभिडको माहामारी, अवरुद्ध यातायात सेवा लगायतका विषयहरु यो अध्ययनका सीमा हुन् ।
- कार्यशर्त अनुसार अन्तिम प्रतिवेदन पेश गर्ने अवधि तीन महिनाको रहेपनि आर्थिक वर्षको अन्त्यले गर्दा समयावधि घट्न गएको छ ।
- पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरु तथा केही पदाधिकारीसँग स्थलगत छलफल र अन्तरकृयालाई मुख्य आधारमानि तयार पारिएकोले स्थानीय, वर्गीय एवम् समूहगत स्वार्थले प्रभाव पारेको हुनसक्छन् ।
- पालिकाको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट पेश गर्ने तथा पास गर्ने अवधि यसै असार महिनामा रहेकोले एकपटक भन्दा बढी प्रत्यक्ष रुपबाट भेटघाट तथा छलफल गर्न सकिएन ।
- यस योजना तयार भई कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने वित्तिय स्रोत साधनहरुको उपलब्धता बारे उच्च जोखिम रहेको छ ।
- यस क्षमता विकास योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत साधन बहुपात्रबाट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

परिच्छेद २ :
क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचान र विश्लेषण

२.१. क्षमता आवश्यकता पहिचान

क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि आवश्यक वित्तीय तथा भौतिक श्रोत साधनको कमी स्वयंमा एक चुनौती रहेको छ । योजना विनाको कार्यान्वयन फितलो हुन्छ भने योजना बनाई सो कार्यान्वयन हुन नसक्नु पनि ठीक हुँदैन । यस पालिकाको आगामी तीन वर्षको क्षमता विकास कार्ययोजना तर्जुमा गर्दा क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचानको पक्षलाई ध्यान दिइएको छ ।

पालिकाको यो क्षमता विकास कार्ययोजना सफल र उदाहरणीय बन्न सकोस् भन्ने अभिप्रायले पालिकाका निर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी तथा अन्य सरोकारवालाहरुसंग छलफल गरी जुटन सक्ने श्रोतको अनुमान तथ्यपरख रुपमा प्रस्तुत गरिएकोले यसको अपनत्व वृद्धि हुन गई सफलताको विश्वास लिन सकिने अपेक्षा राखिएको छ ।

२.२. मौजुदा क्षमताको विश्लेषण

मन्डनदेउपुर नगरपालिकामा ९८ स्वीकृत दरबन्दी रहेको, जसमध्ये अधिकृत स्तरमा २१ (२१.४ प्रतिशत) र सहायकको ७७ (७८.६ प्रतिशत) रहेको देखियो । यस अनुसार पदपूर्तिको स्थिति हेर्दा अधिकृत स्तरमा १६ जना र सहायक स्तरमा ५१ जना गरी ६७ पदहरु पूर्ति भएको देखिन्छ । रिक्त पदहरु (३१) मध्ये २६ पदहरु पदपूर्तिको लागि लोकसेवा आयोगमा पदपूर्तिको लागि पठाएको देखिन्छ ।

स्वीकृत ९८ दरबन्दी मध्ये ३१ दरबन्दी रिक्त रहेको, तालिम प्राप्त जनशक्ति पर्याप्त नभएको, एक वडा सचिवले दुइ वटा वडा हेर्नु पर्ने अवस्था भएको, लोकसेवा आयोगबाट सिफारिस भई कार्यस्थलमा प्रत्यक्ष कार्य गर्नु जानु परेको (तालिमको प्रबन्ध नभएको), केन्द्रबाट नमुनाका रुपमा प्राप्त हुने विभिन्न ऐन, निर्देशिका, नियमावली, दिग्दर्शनलाई पालिकाले आन्तरिकीकरण गर्न विश्लेषणात्मक राय प्रस्तुत गर्ने कानुन विषय जान्ने कर्मचारीको नितान्त अभाव भएको विश्लेषणबाट देखिएको छ ।

प्रादेशिक राजधानी टाढा भए पनि संघीय राजधानीसँगको ३ घण्टाको सडक मार्गको पहुँचले काठमाडौं महानगरपालिकासँग जोडेको छ । सबै १२ वटा वडामध्ये ६ वटामा आफ्नै भवन भएको, ३ वटा सवारी साधन भएको, आ.व. २०७६।७७ को वित्तिय अवस्था अध्ययन गर्दा समानीकरण अनुदानमा ६२.१० प्रतिशत, सशर्त अनुदानमा ८६.५७ प्रतिशत, समपुरक अनुदानमा १२.२७ प्रतिशत र विशेष अनुदानमा खर्च नै भएको देखिएन ।

न.पा. को आ.व. २०७६।७७ को वित्तिय प्रगतिको अवस्था देहायबमोजिम रहेको छ :

क्र.सं.	स्रोतको विवरण	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	जम्मा	जम्मा खर्च	खर्चको प्रतिशत
१.	समनीकरण अनुदान	११५९००	१०१५६	१२६०५६	७८४०५	६२.२
२.	सशर्त अनुदान	२०४१०९	३३२८८	२३७३६३	२०५४९	८६.५७
३.	समपुरक अनुदान	३२०००	१९९९५	५१९९५	६३७७	१२.२७
४.	विशेष अनुदान	-	४९९६	४९९६	-	-

उपरोक्त खर्च विश्लेषण हेर्दा समपुरक अनुदानमा ज्यादै न्यून खर्च भएको देखिन्छ र विशेष अनुदानमा खर्च नै भएको देखिदैन । आर्थिक वर्ष २०७७।७८ को वित्तिय समानीकरण अनुदानमा नेपाल सरकारबाट ११ करोड ४८ लाख निकासा हुने अनुमान भएकोमा यो प्रतिवेदन तयार हुँदासम्म ८ करोड ६१ लाख र बागमती प्रदेशबाट १ करोड १ लाख निकासा प्राप्त भएको देखिन्छ । त्यसैगरी, केन्द्रबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड ७ करोड ७९ लाख ६१ हजार ९ सय ६० निकासा प्राप्त हुने अनुमान भएकोमा यो प्रतिवेदन तयार हुँदासम्म ५ करोड ७७ लाख ७२ हजार २ सय ९४ प्राप्त भएको छ । त्यसैगरी, सशर्त अनुदानतर्फ २२ करोड ९० लाख प्राप्त हुने अनुमान भएकोमा १५ करोड ३० लाख ३४ हजार ६ सय ७४ निकासा प्राप्त भएको छ । प्रतिवेदन तयार हुँदासम्मको चालु खर्च कुल बजेटको ५२.२९ र पूँजीगत तर्फ ३३.४२ खर्च भएको छ ।

२.३. क्षमता विकास लेखाजोखा

नगरपालिकाको क्षमता आवश्यकता पहिचान गर्नु अगाडि हाल विद्यमान क्षमता स्थितिको लेखाजोखा गर्नु आवश्यक देखिन्छ । यस कार्यको लागि विषय विज्ञहरुले मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको स्थलगत अध्ययन भ्रमण गरी पालिकाको मेयर, उपमेयर, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, शाखाका कर्मचारीहरु, वडाध्यक्ष, वडा सचिवहरुसँग प्रत्यक्ष भेटघाट र अन्तरक्रिया गरी विवरण प्राप्त गरिएको थियो । यसैको आधार समेतमा गरिएको नगरपालिकाको क्षमता लेखाजोखा देहाय बमोजिम गरिएको छ ।

मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको क्षमता लेखाजोखा र अन्तराल पहिचान

१. मानव संशाधन अवस्था विश्लेषण

पदीय जिम्मेवारी वा पद	सम्पादन गर्नु पर्ने प्रमुख कार्य	कार्य सम्पादनको विद्यमान अवस्था (ज्ञान, सीप, दक्षता)	कार्य सम्पादनमा देखिएको अन्तराल (Gap)	कार्य सम्पादन सुधारका लागि आवश्यक क्षमता विकास कार्यक्रम (ज्ञान, सीप, दक्षता)	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
मेयर	सभाको कार्यसूची, बैठक आह्वान र निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने	• प्रत्येक महिनाको ११ गते र २६ गते नगर कार्यपालिकाको बैठक बस्ने गरेको • वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम समयमै पेश गरेको जस्तै–आ.व. ०७७।७८ को बजेट असार १० गते पेश गरी १६ गते पारित भएको	• आन्तरिक आयको हिंस्सा बढ्न नसकेको • योजना प्रगति समिक्षाको लागि स्थानीय विकास समस्या समाधान समिति गठन नभएको ।	• बजेट तर्जुमा र प्रगति समीक्षा सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	मानव संशाधन
	कानुन निर्माण सम्बन्धी	• नगरपालिकाको सफल सुसञ्चालनको लागि करिब ४० वटा ऐनलगायत निर्देशिका, नियमावली, कार्यविधिसमेत गरी ७३ वटा नमूना कानून जारी गर्नु पर्नेमा हालसम्म	• सेवा प्रवाह तथा स्थानीय विकास सम्बन्धमा बाँकी कानुन निर्माण नभएको • कानुन तर्जुमा गर्न विज्ञ जनशक्ति नभएको	• कानुन निर्माण सम्बन्धी प्रशिक्षण • कानुन तर्जुमा विज्ञ वा जनशक्तिको	मानव संशाधन संस्थागत

		ऐनहरु १८ वटा, नियमावली, निर्देशिका, कार्यविधिहरु २८ वटा र आचार संहिता, दिग्दर्शन तथा नीतिहरु ६ वटा जारी भएका छन्		व्यवस्थापन	
	प्रशासकीय तथा आर्थिक व्यवस्था सम्बन्धी	• सुशासन सम्बन्धी प्रतिवेदन वर्षमा २ पटक सार्वजनिक गर्ने गरिएको • पालिकाको आय-व्याय र चल अचल सम्पत्तिको अनुगमन, हेरचाह एवं मर्मतसम्भार		सुशासन, नेतृत्व विकासलगायत व्यबस्थापनका नविनतम् आयाम सम्बन्धी प्रशिक्षण	मानव संशाधन
उपमेयर	विभिन्न समितिको संयोजक भई काम गर्ने अनुगमन समितिको संयोजक भई काम गर्ने	• संयोजक भई काम गरेको । • गैरसरकारी संस्था र उपभोक्ता हित संरक्षण समितिको संयोजक भई काम गरेको • न्यायीक समिति, राजस्व परामर्श समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको संयोजक भइ काम गरेको		• समन्वय कार्य तथा स्रोत साधनको पहिचान सम्बन्धी कार्यक्रमको तालिम • विकास आयोजनाको अनुगमन तथा मुल्यांकनका विषयक सीपमलूक क्षमता विकास कार्यक्रम	मानव संशाधन मानव संशाधन
वडा अध्यक्ष	• वडा समितिको समन्वयकर्ता भई काम गर्ने • स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन, अनुगमन र समीक्षा गर्ने	• वडाको हकमा ६ गते र २१ गते बैठक बस्ने गरेको • वडा सचिवको अभावमा वडा नं. ३ र ४ मा स्वास्थ्यका कर्मचारीलाई वडा सचिवको जिम्मेवारी दिइएको	• दक्ष कर्मचारीको अभावमा गुणस्तरीय कार्यमा बाधा पुगेको • योजना कार्यान्वयन, अनुगमन र समीक्षाको कार्य दक्षतामा कमी भएको	• योजना कार्यान्वयनमा गुणस्तरीयता अभिवृद्धि सम्बन्धी आधारभूत तालिम	मानव संशाधन

	• सिफारिस तथा प्रमाणित गर्ने				
कार्यपालिका सदस्य	• विषयगत क्षेत्रको संयोजक रहने सम्बन्धी • कार्यपालिकाले तोकेको कार्य सम्बन्धी	.....	संयोजनको अबधारणा र संयोजकको भूमिका बारे जानकारी नभएको	संयोजनको अबधारणा र संयोजकको भूमिका सम्बन्धमा सीपमुलक तालीम	मानव संशाधन
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	• निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धी • योजना, सार्वजनिक खरिद, आर्थिक प्रशासन तथा लेखा परीक्षण सम्बन्धी • अनुगमन, मुल्यांकन सम्बन्धी	• नगर सभा सम्पन्न गरेको, बजेट समयमा पेश तथा पारित गराएको, खर्च गर्ने अख्तियारी प्राप्त गरी बजेट कार्यान्वयन गरेको, आर्थिक कारोवारको अभिलेख राख्न लगाएको, आन्तरिक लेखापरीक्षण, अन्तिम लेखा परीक्षण एवं बेरुजु फछ्र्यौट गर्ने गराएको, • कार्यपालिकाको प्रतिनिधित्व गरी अन्तर सरकारी निकायको बैठकमा भाग लिने गरेको	• आर्थिक विवरणको तयारीमा NPSAS को प्रयोग नगरेको • आलेप तथा मलेपका बेरुजुहरु लक्ष्य निर्धारण गरी फछ्र्यौट नगराएको जस्तै– आ.ब. २०७५-७६ सम्मको बेरुजु रु. ५ करोड २४ लाख मध्ये रु. १४ लाख ८८ मात्र फछ्र्यौट भएकोले फस्र्यौटमा ज्यादै कमी भएको • खरिदको गुरुयोजना तथा योजना नबनाएको	• NPSAS सम्बन्धी सीप विकास तालिम • लेखापरीक्षण तथा बेरुजु फछ्र्यौट सम्बन्धी उत्प्रेरणात्मक प्रशिक्षण • सार्वजनिक खरिदसम्बन्धी आधारभूत्त तालीम	मानव संशाधन मानव संशाधन मानव संशाधन
२.विषयगत शाखाहरु					
क) प्रशासन, योजना तथा अनुगमन शाखा	१. आवद्यिक योजना तयार गर्ने २. स्रोत अनुमान तथा बजेट निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम समितिलाई सचिवालय सेवा प्रदान गर्ने	• आवद्यिक योजना तयार नभएको • आ.व. ०७५।७६ मा सार्वजनिक सुनुवाइ १३ पटक भएको • सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्भेक्षण विगत १ वर्षमा नभएको • सामाजिक परिक्षण हुने गरेको	• जनशक्तिको अभाव भएको • सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण र सार्वजनिक परिक्षण निर्धारित समयमा नभएको • पदाधिकारीको आचार संहिता नबनेको	• आवधिक योजना र मध्यमकालिन खर्च संरचना सम्बन्धी प्रशिक्षण • अनुगमन मुल्यांकनको सीपमुलक तालीम	मानव संशाधन मानव संशाधन

	३. परियोजना बैंक तयार गर्ने ४. सार्वजनिक सुनुवाई र समाजिक परीक्षणको व्यवस्था गर्ने ५. O & M Survey गर्ने ६. कर्मचारीको कार्यविवरण तयार गर्ने ७. पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको आचार संहिता	• पालिकाको कूल स्वीकृत ९८ दरबन्दी मध्ये ३१ पदहरु रिक्त रहेको • कर्मचारीको हकमा संघीयता निजामती आचार संहिता लागु भएको • परियोजना बैंक तयार भएको	• योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन तयार नभएको • मध्यमकालिन खर्च संरचना तयार नभएको • नागरिक वडापत्र वार्षिक रुपमा अद्यावधिक हुने नगरेको • अन्तर शाखा समन्वयमा कमी • O & M Survey नभएको • पदाधिकारीको आचार संहिता नबनेको	• सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण र सार्वजनिक परिक्षणको ढाँचा निर्धारण • पदाधिकारीको आचार संहिताको तर्जूमा • O & M सर्भेको आवश्यकता	प्रणालीगत प्रणालीगत संस्थागत
ख) पुर्वाधार विकास तथा वातावरण व्यवस्थापन शाखा	१. सहरी विकास तथा बस्ती विकास विकास सम्बन्धी नीति तयार, कार्यान्वयन एवं अनुगमन गर्ने २. भवन सम्बन्धी मापदण्डको तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन ३. राष्ट्रिय भवन संहिता बमोजिम अनुगमन र नियमन ४. सिंचाइ तथा खानेपानी सम्बन्धी ५. वातावरण, सरसफाई तथा विपद् व्यवस्थापन	• यातायात गुरुयोजना तयार भएको • एकीकृत बस्ती विकास योजना तयार भएको	• नक्सा पास कार्यविधि नभएको • सार्वजनिक नीजि साझेदारी नीति तयार नभएको • भवन निर्माण मापदण्ड अन्तर्गत EBPS लागु नभएको • बस्ती विकास कार्यविधि नभएको • घरेलु सौर्य उर्जा प्रणाली अनुदान कार्यविधि नभएको • यातायात तथा सवारी व्यवस्थापन कार्यविधि नभएको	• सार्वजनिक नीजि साझेदारी नीतिको तयारी • भवन निर्माण मापदण्ड अन्तर्गत EBPS को कार्यान्वयन	संस्थागत संस्थागत

ग) स्वास्थ्य तथा सामाजिक विकास शाखा	१. नगर स्तरीय अस्पतालको स्थापना र संचालन २. नगर स्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ एवं पोषण, प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी ३. स्वच्छ खानेपानी सम्बन्धी ४. स्वास्थ्यजन्य फोहरमैला व्यवस्थापन ५. सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण सम्बन्धी ६. स्वदेशी तथा विदेशी श्रमिकहरुको लगत तथा सूचना व्यवस्थापन ७. वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमिकहरुको श्रम शक्तिको लागि वित्तिय साक्षरता र सीपमुलक तालिम संचालन ८. बेरोजगारीको तथ्यांक संकलन गर्ने	• सामाजिक सुरक्षा प्रणालीमा आवद्ध लाभग्राहीहरुको तीन पुस्ते विवरण अद्यावधिक गरेको • पाँच शैयाको अस्पताल निर्माणाधिन रहेको • ल्याव सहितको एकवटा स्वास्थ्य चौकी रहेको • स्थानीय स्वास्थ्य तथा सरसफाइ ऐन कार्यान्वयनमा रहेको • मदिरा उत्पादन, विक्रि वितरण तथा नियन्त्रण सम्बन्धी ऐनको कार्यान्वयन • सुर्तिजन्य पदार्थ नियन्त्रण र नियमन गर्ने ऐन कार्यान्वयनमा रहेको • ५ शैयाको नगर अस्पताल निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको	• स्वास्थ्य सेवा संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि नभएको • एम्बुलेन्स संचालन सम्बन्धी कार्यविधि नभएको • स्वास्थ्य संस्था दर्ता, नवीकरण, स्तरोन्नति तथा थप सेवासम्बन्धी नीति तथा कार्यविधि नभएको • स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन सम्बन्धी कार्यविधि नभएको • अनाथ बालबालिकाका लागि सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि नभएको • हस्पिटल संचालनको लागि आवश्यक चिकित्सक तथा उपकरणलगायतका व्यवस्थापन नभएको • गैरसरकारी संस्थासँग साझेदारी तथा सहकार्य नभएको	• सरसफाई र गुणस्तरीय कार्य सम्बन्धी चेतानमूलक अभिमुखीकरण कार्यक्रम • स्वास्थ्य संस्था दर्ता, नवीकरण, स्तरोन्नतिको कार्यविधि • फोहोर मैला व्यबस्थापन ऐनको तर्जुमा • गैरसरकारी संस्थासँग साझेदारी तथा सहकार्य सम्बन्धी कार्यविधि	मानव संशाधन प्रणालीगत संस्थागत प्रणालीगत
घ) शिक्षा, युवा तथा खेलकूद शाखा	१. बालविकास, आधारभूत शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, विशेष शिक्षा	• शिक्षक दरबन्दी मर्ज तथा मिलान गरेको • विद्यालय व्यवस्थापन समिति,	• सामुदायिक विद्यालय तथा बालविकास केन्द्रहरुलाई प्रदान गरिने अनुदान सम्बन्धी	–अनुदान परिचालन सम्बन्धी कार्यविधिको तयारी	प्रणालीगत

	सम्बन्धी २. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम सम्बन्धी ३. विद्यालयको नक्सान, स्वीकृति, अनुमति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, विद्यालयको नामाकरण आदि ४. विद्यालयहरुको जग्गा तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन एवं अभिलेख ५. विद्यालय शिक्षकहरुको दरबन्दी एवं पदपूर्ति व्यवस्था ६. शैक्षिक पुर्वाधार निर्माण तथा व्यवस्थापन ७. आधारभूत तहको परिक्षा संचालन ८. विद्यालयलाई जाने अनुदान तथा बजेटको व्यवस्थापन, अनुगमन एवं नियमन ९. अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलाप १०. नगर स्तरीय खेलकूद	अभिभावक संघ र बाल क्लबको क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि रु. १६ लाख ७५ हजार बजेट व्यवस्थापन गरेको ● ४ वटा नमुना विद्यालय घोषणा गरेको ● तामाङ्ग तथा दनुवार भाषामा यसै शैक्षिक सत्रदेखि पठनपाठन सुरु भएको ● जिन्सी तथा सम्पत्ति व्यबस्थापनको ढाँचागत फर्ममा अभिलेख राख्ने ● पालिकामा उच्च शिक्षाको शिक्षण संस्था १ वटा माात्र रहेको ● स्थानीय शिक्षा ऐन, २०७४ तथा नियमावली भएको ● सामुदायिक बिद्यालयको शिक्षक दरबन्दी मिलान गरेको ● पाठ्यसामग्रीको वितरण गर्ने गरेको	कार्यविधि नभएको ● नगर खेलकूद विकास समिति संचालन सम्बन्धी कार्यविधि नभएको ● शिक्षा विकास कोष सम्बन्धी व्यवस्था नभएको ● पुस्तकालय तथा वाचनालयको स्थापना गरी कार्य संचालन गर्ने ● पुस्तकालय तथा वाचनालयको स्थापना नभएको ● पालिकामा बिद्यमान जनशक्तिबाट बिद्यालयहरुको अनुगमन गर्न कठिन भएको ● पालिकामा कृषि, पशु, होटल ब्यबस्थापन तथा इन्जिनियरिङ्ग बिषयको शिक्षणको आबस्यकता ● सामुदायिक बिद्यालयमा ५५ जना शिक्षक दरबन्दी नपुगेको ● शिक्षक तथा कर्मचारीको पेशागत क्षमता विकास तर्फ खास काम हुन नसकेको	– अतिरिक्त शैक्षिक कियाकलापको संचालन सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम –प्रविधिक बिषयक शिक्षणसम्बन्धी अभिमखीकरण कार्यक्रम –प्रधानाध्यापक हरुका लागि नेतृत्व विकास, सार्वजनिक खरिद एवम् लेखापालन सम्बन्धी प्रशिक्षण	मानव संशाधन मानव संशाधन संस्थागत

	तथा खेलकूद समिति				
ङ) आर्थिक प्रशासन शाखा	१. आय व्ययको सार्वजनिकीकरण गर्ने २. एकीकृत सम्पत्तिको व्यवस्थापन ३. एकिकृत आर्थिक बिवरणको तयारी	• मासिक रुपमा आय व्ययको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको • एकीकृत सम्पत्ति विवरणको लागि सफ्टवेयर तयार भएको • मासिक प्रतिवेदन तथा सूचनाहरु वेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरेको	• २०७५-७६ को बेरुजु रु. २ करोड १४ लाख २४ हजार भएको तर फछ्र्यौट एवं फरफारक सन्तोषजनक नभएको • आर्थिक बिबरणको तयारीमा NPSAS को प्रयोग नगरेको	• बेरुजु फछ्र्यौट कार्य योजना तथा तालिकाबद्ध कार्यको तर्जुमा • लेखा समिति कार्य सञ्चालन नियमावलीको तर्जुमा	प्रणालीगत प्रणालीगत
च) कृषि/ पुश विकाश शाखा	१. कृषि सेवा सम्बन्धी २. पशु सेवा सम्बन्धी ३. बीउ बिजन, मलखाद, रसायन तथा औषधीको आपूर्ति र नियमन ४. कृषकहरुको क्षमता अभिवृद्धि ५. कृषि सम्बन्धी प्रविधिको संरक्षण र हस्तान्तरण ६. प्रांगारिक खेती तथा मलको प्रबर्द्धन एवं प्रचारप्रसार	• भवन निर्माण मापदण्ड भएको • "देउपुर र मण्डन : कृषि र पर्यटन" को नारा आ.व. ०७६।७७ देखि निरन्तर रहेको • औद्योगिक ग्राम निर्माणाधीन रहेको • उद्यम विकास समिति एक वटा गठन भएको • टोल विकास संस्था संचालन कार्यविधि, २०७४ लागु भएको • २ जना उद्यमविकास सहजकर्ता नियुक्त गरिएको	• कृषि कार्यक्रम संचालन तथा अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि नभएको • पशु स्वास्थ्य संचालन कार्यविधि नभएको • बीउ बिजन, मलखाद, रसायन तथा औषधी र नियमन सम्बन्धी कार्यविधि नभएको	• प्रांगारिक खेती तथा मल बनाउने सम्बन्धी सीपमुलक तालिम • बीउ बिजन, मलखाद तथा औषधीसम्बन्धी नियमन कार्यविधिको तर्जुमा	मानव संशाधन प्रणालीगत
छ) आन्तरिक लेखा परीक्षण ईकाई	१. नगर पालिकाको आर्थिक कारोवारको आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्ने २. अन्तिम लेखा	• आन्तरिक लेखा परीक्षणको लागि छुट्टै कर्मचारी व्यवस्था भएको	• आन्तरिक लेखा परीक्षण दिग्दर्शन नभएको	• आन्तरिक लेखा परीक्षण दिग्दर्शनको तयारी • आन्तरिक लेखापरीक्षण	प्रणालीगत मानव संशाधन

	परीक्षणको लागि नगरपालिका को लेखा श्रेस्तालाई दुरुस्त तथा तयारी हालतमा राख्न लगाउने			सम्बन्धित कर्मचारीहरुको पेशागत विकास कार्यक्रम	
	अन्य कार्य				
स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन	• व्यक्तिगत घटना तथा पारिवारिक लगतको अभिलेख तथा पञ्जिकरण व्यवस्थापन	• स्थानीय अभिलेखको लागि नीति र मापदण्डको तर्जुमा गरी सूचना केन्द्र नभएको • सार्वजनिक सम्पत्तिको ढाँचागत अभिलेख नभएको	• स्थानीय अभिलेखको लागि नीति र मापदण्ड नभएको • नवीनतम प्रविधिको आधारमा सम्पन्न योजना तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको ढाँचागत रुपमा अभिलेख	–स्थानीय अभिलेखको लागि नीति र मापदण्डको तर्जुमा	प्रणालीगत
बेरोजगारको तथ्यांक संकलन	• बेरोजगार, श्रमिक, दक्ष जनशक्तिको तथ्यांक संकलन वैदेशिक रोजगारका लागि सूचना, वित्तिय साक्षरता, सीपमुलक तालिमको संचालन • रोजगारीबाट फर्किएकाहरुको ज्ञान, सीप र उद्यमशिलताको उपयोग		• बेरोजगार, श्रमिक, दक्ष जनशक्तिको तथ्यांक संकलनका साथै रोजगार सूचना केन्द्रको संचालन नभएको • वैदेशिक रोजगारका लागि सूचना, वित्तीय साक्षरता, सीपमुलक तालिमको संचालन • रोजगारीबाट फर्किएकाको ज्ञान, सीप र उद्यमशिलताको उपयोगगर्ने कार्यविधि नभएको	• बेरोजगार, श्रमिक आदिको तथ्यांक संकलनका साथै रोजगार सूचना केन्द्रको संचालन • रोजगारीबाट फर्किएकाको ज्ञान, सीप र उद्यमशिलता को उपयोग सम्बन्धी कार्यविधि	संस्थागत प्रणालीगत
जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति र	• जेष्ठ नागरिकलगायतका		• सडकबालबालिका लगायतका लागि पुनस्थापना केन्द्र संचालन नभएको	• जेष्ठ नागरिक लगायतको लागि आश्रय केन्द्रको	संस्थागत

अशक्तहरुको व्यवस्थापन	लागि सेवा र आश्रय केन्द्रको संचालन र व्यवस्थापन गर्ने • अनाथ, असहायलगायतका लागि पुनस्थापना केन्द्र संचालन र व्यवस्थापन गर्ने		• जेष्ठ नागरिकलगायतको लागि आश्रय केन्द्र स्थापना गरी व्यवस्थापन नभएको • जेष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरण कार्यविधि नभएको	स्थापना • जेष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरण सम्बन्धी कार्यविधि	प्रणालीगत
नगर प्रहरी	• नगर प्रहरी सम्बन्धी नीति तथा कानुन, • सरकारी जग्गा, भवन, सम्पदा आदिको संरक्षण र सुरक्षा	नगर प्रहरी संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी नियमावली २०७५ जारी भएको	• सवारी साधन संचालन कार्यविधिको व्यवस्था नभएको • यन्त्र उपकरण र संचार सेटको व्यवस्था नभएको	• सवारी साधनको व्यवस्थापन कार्यविधि • नगर प्रहरी कक्षको व्यवस्था	प्रणालीगत संस्थागत
सहकारी संस्था	• सहकारी संस्थाको नीति, कानुन, मापदण्ड एवं नियमन • स्थानीय सहकारी संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गराउने	• सहकारी संस्था संचालन र प्रबर्द्धन गर्न २०७४ सालमा ऐन बनेको • सहकारी संस्था सम्बन्धी काम गर्न कर्मचारीको व्यवस्था भएको	• सहकारी संस्थाको अभिलेखन, प्रतिवेदन तथा अनुगमनको स्पष्ट व्यवस्था नभएको	• सहकारी संचालन कार्यविधिको तयारी • सहकारी संस्थाको अनुगमन तथा नियमनका लागि सीपमूलक प्रशिक्षण	प्रणालीगत मानव संशाधन

३. संस्थागत विश्लेषण

३.१. संस्थागत क्षमता स्वमूल्यांकनको आधारमा

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
१. शासकीय प्रबन्ध	**९**	**७**			
१.१.१. सभाको संचालन प्रकृया	१	०.५	सभाका सदस्यहरुलाई उपलब्ध गराएको कार्यालयको प्रति राखिएको र इमेल प्रयोग गरेको भए सो को व्यहोरा लेख्ने	सूचना प्रविधि सम्बन्धी प्रशिक्षण	मानव संशाधन
१.१.२. कार्यपालिकाको निर्णय प्रकृया	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
१.१.३. सभा/कार्यपालिकाकाले बनाएका स्थानीय कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड) तथा निर्णयहरुको सार्वजनिकीकरण	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
१.२.१. सभा र कार्यपालिकाका समिति/उपसमिति संचालन सम्बन्धी कार्यविधि	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
१.२.२. कार्यपालिकाको बैठक संचालन (बैठक बोलाउने, मिति स्थान तोक्ने, कार्य सूची उपलब्ध गराउने, गणपुरक संख्या, निर्णय पुस्तिकामा हस्ताक्षर, निर्णयमा असहमति आदी)	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
१.२.३. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली	१	०	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा तथा कार्यान्वयन नभएको	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी पुनरताजगी तालीम	मानव संशाधन
१.२.४ स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुको सम्पत्ति विवरण	१	०.५	प्रत्येक आ.व. को पहिलो महिनामा सम्पत्ति विवरण पेश गर्ने प्रयोजनको लागि सूचना		

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
			प्रकाशित नभएको		
१.३.१ मूल्याङ्कन अवधिमा बसेको कार्यपालिकाको बैठक संख्या	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
१.३.२ लेखा प्रणालीमा SUTRA को प्रयोग	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
२. संगठन तथा प्रशासन	**८**	**३.५**			
२.१.१ गाउँ/नगरपालिकाको क्षमता विकास	१	०	क्षमता विकास योजना नभएको	क्षमता विकास योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन कार्यविधि	प्रणालीगत
२.१.२ प्रतिवेदन तथा विवरण प्रेषण	१	०	चौमासिक प्रतिवेदन सामान्यतः चौमासिक अवधि सकिएको १५ दिन भित्र पठाउनु पर्ने भएकोले सो अवधिमा सूचना तयार गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले इमेल तथा वेभसाइट मार्फत जानकारी नभएको	चौमासिक प्रतिवेदन तयारी तथा सार्वजनिकीकरण सम्बन्धी प्रशिक्षण	मानव संशाधन
२.२.१ विषयगत विभाग/महाशाखा शाखा/उपशाखा/एकाइहरु एवं जनशक्तिको काम, कर्त्यव्य, अधिकार र जिम्मेवारीको कार्यविवण	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
२.२.२. स्थायी पदपूर्ति नगर्ने भनिएका पदहरुमा करारबाट मात्र पदपूर्ति	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
२.२.३. कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन सम्झौता	१	०	नगर प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायतका कर्मचारी बीच कार्य सम्पादन सम्झौता नभएको	कार्यसम्पादन सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम	प्रणालीगत
२.३.१. जनशक्ति क्षमता विकासमा लगानी	१	०.५	प्रत्येक आर्थिक वर्षको बजेटमा "क्षमता विकास योजना" का क्रियाकलापहरु	जनशक्ति विकासमा लगानी सम्बन्धी अभिमुखीकरण	संस्थागत

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
			कार्यान्वयन गर्न प्रर्याप्त बजेट नछुट्टिएको र खर्च पनि नभएको	कार्यक्रम	
२.३.२ प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको उपस्थिति दिन	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
२.३.३. क्षमता विकास कार्यक्रममा पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको सहभागिता	१	०	पालिकाको O & M Survey सम्पन्न नभएको र पदाधिकारी तथा कर्मचारीको कार्यविवरणमा ज्ञान, सीप र क्षमता स्पष्ट नभएको	क्षमता विकास योजनामा पदाधिकारी तथा कर्मचारी सहभागिताको महत्व सम्बन्धी अभिमुखीकरण	संस्थागत
३. वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन	**११**	**६**			
३.१.१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम र आवधिक योजना तर्जुमा	१	०	बजेट व्यवस्था भएता पनि आवधिक योजना, मध्ययमकालिन खर्च संरचना लगायत तर्जुमा नभएको	आवधिक योजना, बजेट तर्जुमा र मध्यमकालिन खर्च संरचना सम्बन्धी प्रशिक्षण	मानव संशाधन
३.१.२. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा र पारित गर्ने कार्यमा सम्बद्ध समिति र समन्वय	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
३.२.१. दिगो विकासका लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण	१	०	• दिगो विकासका लक्ष्यहरु स्थानीयकरण गर्न नीति तथा कार्ययोजना नभएको • स्थानीयकरण सम्बन्धमा समीक्षा गरी प्रतिवेदन गर्ने नगरिएको	दिगो विकासका लक्ष्यहरु स्थानीयकरण सम्बन्धी नीति, कार्ययोजना र प्रतिवेदन सम्बन्धी प्रशिक्षण	मानव संशाधन
३.२.२. विषयक्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ्ग निर्धारण	१	०	सबै आयोजनाहरुलाई प्रथम तथा द्वितिय प्राथमिकता निर्धारण गरी विषय क्षेत्रगत रुपमा बजेट सिलिङ्ग तयार गर्ने नगरिएको	योजनाको प्राथमीकरण गर्न निर्धारक मानकहरुको प्रयोग सीप बिकास प्रशिक्षण	मानव संशाधन

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
३.२.३. बजेट प्रस्तुती तथा स्वीकृति	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
३.२.४. गैरसरकारी संघ संस्थाहरुले गाउँ/नगरसभाबाट पारित गरी योजना कार्यान्वयन	१	०	बार्षिक कार्यक्रममा नै गैससहरु सँग गरेको समन्वय बैठक र निज संस्थाहरुबाट जनाइएको रकमको प्रतिबद्धता समेत देखिने गरी निर्णय पुस्तिका राख्ने नगरिएको	गैसस क्रियाकलापलाई पालिकाको वार्षिक कार्यक्रममा समावेशसम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम	संस्थागत
३.३.१. कूल वार्षिक बजेटमा आन्तरिक आयको हिस्सा	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
३.३.२. पाँच लाखभन्दा कम लागतका योजनाले कूल पूँजीगत बजेटको ओगटेको हिस्सा	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
३.३.३. वार्षिक आन्तरिक आय वृद्धि गत वर्षको तुलनामा	१	०	गत आ.ब. को अन्तरिक आयको यथार्थ संकलनको अभिलेख र चालु आ.ब. को आर्थिक ऐनमा उल्लेखित शीर्षकगत राजस्वको अभिलेख राखी तुलना गर्ने प्रणालीको व्यवस्था नभएको	आन्तरिक आयको तुलनात्मक रुपमा आय वृद्धि सम्बन्धी सामुहिक छलफल (focal person discussion)	संस्थागत
३.३.४. गैसस मार्फत योजना कार्यान्वयन गरेको अवस्थामा गै.स.स. को नगद लागत साझेदारी	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
३.३.५. समपुरक अनुदानबाट संचालन हुने आयोजनाहरुमा लागत साझेदारीका लागि विनियोजित बजेट	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
४. वित्तिय एवं आर्थिक व्यवस्थापन	**११**	**५.७५**			
४.१.१ आन्तरिक स्रोत	१	०.७५	आन्तरिक कर एवं दायरा सम्बन्धमा अध्ययन गरी सो अध्ययनबाट प्राप्त	राजस्व परामर्शका लागि विशेषज्ञ सेवा परामर्शदाताहरुको	संस्थागत

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
			सुझावलाई "राजस्व सुधार कार्ययोजना" यथार्थपरक रुपमा कार्यान्वयन नभएको	रोष्टर तयारीको अभ्यास	
४.१.२. वित्तीय अनुशासन	१	०.५	• आर्थिक अनुशासन पालनामा लेखा समितिबाट बेरुजु फछ्र्यौट नभएको • अन्तिम लेखापरिक्षणले कुल खर्चको १ प्रतिशतभन्दा बढी बेरुजु भएको	बेरुजु फछ्र्यौट कार्य योजना तर्जुमा सम्बन्धी कार्यशाला	मानव संशाधन
४.२.१ आय व्ययको वर्गिकरण तथा लेखांकानका लागि नेपाल सरकारद्वारा निर्धारित पद्धति र ढाँचाको प्रयोग	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
४.२.२. आय र व्ययको विवरण सार्वजनिकीकरण	१	०.५	• पारदर्शिता र जवाफदेहीताको लागि तोकिएको समयमा प्रकाशित गरी आय व्ययको विवरण सार्वजनिक नगरेको • आय र व्ययको विवरण वेभसाइट मार्फत समयमा सार्वजनिक नगरेको	वित्तीय पारदर्शिता र जवाफदेहीता सम्बन्धी गोष्ठी	मानव संशाधन
४.२.३. प्रचलित कानुन अनुसार खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयारी र कार्यान्वयन	१	०	तोकिएको ढाँचामा खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना नबनेको र कार्यान्वयनमा नआएको	सार्वजनिक खरिद प्रकृया र व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रारम्भिक क्षमता बिकास तालीम	मानव संशाधन
४.२.४. वार्षिक बजेट कार्यान्वयनको प्रगति समिक्षा	१	०	वार्षिक बजेट कार्यान्वयनको प्रगति समिक्षा पहिलो चौमासिक भित्र नगरेको	प्रगति समिक्षाको पद्धतिसम्बन्धी कार्यशाला	संस्थागत
४.३.१. रकमान्तर	१	०.५	नगर सभाबाट स्वीकृत गरिएका	बजेटरी अनुशासनको सीमा र	प्रणालीगत

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
			कार्यक्रमहरुमा तोकिएको बजेटको खर्च गर्दा रकमान्तर गरेको	रकमान्तरसम्बन्धी अभ्यासमूलक कार्यक्रम	
४.३.२. प्रशासनिक खर्च	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
४.३.३. पूँजीगत खर्च	१	०	पूँजीगत बजेटमा विनियोजन गरेको रकमको ८० प्रतिशतभन्दा कम खर्च भएको	पूँजीगत बजेटको कार्यान्वयन सम्बन्धी गोष्ठी	मानव संशाधन
४.३.४. राजस्व संकलन	१	०.५	राजस्व अनुमानको ९० प्रतिशतभन्दा कम संकलन भएको	राजस्व संकलन सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम	प्रणालीगत
४.३.५. खर्च गर्ने अख्तियारी	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
५. सेवा प्रवाह	**१६**	**७**			
५.१.१. सेवा प्रवाह	१	०.५	नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सबै सेवाहरु कार्यपालिकामा छलफल भई निर्णय भए अनुसार कार्यान्वयन हुन नसकेको	सेवा प्रवाह सम्बन्धी निर्णयहरु बडापत्र बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने सशक्तिकरण कार्यक्रम	प्रणालीगत
५.१.२. वडाले उपलब्ध गराउने सेवा	१	१			
५.१.३. सेवा प्रतिको सन्तुष्टि	१	०.५	पालिका तथा वडाहरुबाट प्रदान हुने सेवाहरु एकीकृत रुपमा प्रवाह नभएको	एकीकृत सेवा प्रवाह सम्बन्धी प्रवचन कार्यक्रम	प्रणालीगत
५.२.१. सेवा प्रवाहमा प्रविधिमा आधारित टोकन, अनलाइन रजिष्ट्रेसन वा कम्प्युटर बिलिङ प्रविधिको प्रयोग	१	०.५	• पालिकाबाट प्रदान हुने सबै सेवाहरुका सूचना प्रविधि मार्फत जानकारी हुने नगरेको • टोकन प्रणाली, अनलाइन रजिष्ट्रेशन लागु नभएको	• टोकन प्रणाली, अनलाइन रजिष्ट्रेशन र कम्प्युटर बिलिङ्ग सम्बन्धी सीप बिकास कार्यक्रम • सूचना प्रविधिमा आधारित सेवा प्रवाह सम्बन्धी	प्रणालीगत

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
				अभिमुखीकरण कार्यक्रम	
५.२.२. सेवा प्रवाहको मापदण्ड (SOP)	१	०	नगरपालिकाबाट प्रदान गर्ने सेवा प्रवाहको मापदण्ड एवं सूचकहरु तयार नभएको	विषय विज्ञको सेवा मार्फत SOP बनाउने	प्रणालीगत
५.२.३. बैंकिङ प्रणालीबाट भुक्तानी	१	०.५	सबै भुक्तानीहरु बैंकिङ्ग प्रणालीद्वारा E-payment अनुसार नभएको	E-payment सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम	प्रणालीगत
५.२.४. वडामा सेवा प्रवाहको वैकल्पिक व्यवस्था	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
५.३.१. गुनासो फछ्र्योट	१	०	प्राप्त गुनासोको ८० प्रतिशतभन्दा कम मात्र सम्बोधन भएको	गुनासो सुन्ने कर्मचारी तोक्ने र निजलाई प्रशिक्षण	प्रणालीगत
५.३.२. सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंक खाता मार्फत भुक्तानी	१	०	सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गर्ने कुल लाभग्राही मध्ये दुइतिहाइ भन्दा बढीलाई बैंक खाता मार्फत भुक्तानी गर्ने व्यवस्था नभएको	लाभग्राहीको खाता खोली बैंक मार्फत भुक्तानीसम्बन्धी प्रबन्धकीय कार्य	संस्थागत
५.३.३. जन्मेको मितिले ३५ दिनभित्र भएको कूल जन्म दर्ता संख्या	१	०.५	कुल जन्म मध्ये ९० प्रतिशत भन्दा बढीको ३५ दिन भित्र दर्ता हुने नगरेको	तोकिएको समयभित्र जन्म दर्ता सम्बन्धी प्रबन्धकीय कार्य	प्रणालीगत
५.३.४. सार्वजनिक सुनुवाई	१	०.५	• आ.व. २०७५।७६ मा १३ वटा सार्वजनिक सुनुवाई गरिएको भए पनि कोभिडले गर्दा आ.व. ०७६।७७ मा हुन नसकेको • प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा १ पटक सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्नेमा सो नभएको	सार्वजनिक सुनुवाईमा नियमितता	प्रणालीगत

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
५.३.५. सेवा प्रवाहमा घुम्ती सेवाको प्रयोग	१	०	पालिकाको सबै वडामा घुम्ती सेवाहरु संचालन गर्ने नगरेको	घुम्ती सेवा सम्बन्धी प्रशिक्षण	मानव संशाधन
५.३.६. शिक्षामा सबै बालबालिकाको पहुँच	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
५.३.७. स्वास्थ्य सेवामा नागरिकको पहुँच	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
५.३.८. कृषि र पशु सेवा	१	०	पालिका भित्र स्थापना भएका सबै कृषि तथा पशु सेवा केन्द्रहरुमा आवश्यक जनशक्ति, लाभग्राहीबाट माग अनुसारको सेवा र प्रविधि उपलब्ध नभएको	• उपकरण र प्रविधिको उपलब्धता • सेवा प्रवाहमा कार्यदक्षता बढाउन जनशक्तिको प्रशिक्षण	संस्थागत मानव संशाधन
५.३.९. स्थानीय उत्पादनको प्रबर्द्धन र बजारीकरण	१	०	• मत्यपालन तथा पर्यटनको राम्रो पुर्वाधार भएर पनि यिनीहरुको प्रबर्द्धन र बजारीकरण हुन नसकेको • स्थानीय उत्पादनको प्रबर्द्धन र बजारीकरणका लागि नीतिगत- ऐन, कानुन, मापदण्ड आदीको व्यवस्था नभएको	• नीति तथा मापदण्ड तर्जुमा • बजारीकरणमा व्यवस्थापकीय कार्य	प्रणालीगत संस्थागत
६. न्यायिक कार्य सम्पादन	**७**	**७**			
६.१.१. न्याय सम्पादन	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
६.२.१. मेलमिलापकर्ताको व्यवस्थापन	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
६.२.२. न्याय समितिको प्रकृया	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
६.२.३. न्यायिक समितिको प्रतिवेदन प्रणाली	१	१	अन्तराल नदेखिएको		

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
६.३.१. उजूरी फछ्र्यौट	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
६.३.२. न्यायिक समितिको निर्णय उपर पुनरावेदन	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
६.३.३. मेलमिलाप केन्द्र गठन	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
७. भौतिक पूर्वाधार	**१३**	**७.७५**			
७.१.१. सडक यातायात गुरुयोजना अनुसार सडक पूर्वाधार निर्माण	१	०.७५	• सडक यातायात गुरुयोजना भए पनि सो अनुसार सडक निर्माण भएको नदेखिएको • गुरुयोजना अनुसार वार्षिक लक्ष्यको ८० प्रतिशत प्रगति भएको नदेखिएको	गुरुयोजना अनुसार निर्धारित लक्ष्य उपलब्धीका लागि दक्षता अभिवृद्धि कार्यक्रम	संस्थागत
७.१.२. जोखिम संवेदनशिल भूउपयोग योजना	१	०	• भूउपयोग योजना तयार नभएको • संवेदनशिल भूउपयोग योजना तर्जुमा गरी कम्तीमा वर्षको एउटा जग्गा एकीकरण वा विकास गर्नु पर्नेमा सो नभएको	• संवेदनशिल भूउपयोग योजना तयार गर्ने • कम्तीमा वर्षको एउटा जग्गा एकीकरण वा विकास गर्ने	संस्थागत
७.१.३. भौतिक पूर्वाधार विकासमा सार्वजनिक-निजी साझेदारी नीति	१	०	सार्वजनिक-निजी साझेदारी नीति तथा ऐन तर्जुमा एवं संचालन नभएको	सार्वजनिक-निजी साझेदारी नीति एवं ऐन तर्जुमा गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने	संस्थागत
७.२.१. बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री पूर्वाधार	१	०	• बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री नीति एवं पूर्वाधार नभएको • बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री वडा तथा	• बालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री नीति तयारी	संस्थागत

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
			नपा घोषणा नभएको		
७.२.२. निर्मित पूर्वाधारको उपयोग र दिगो व्यवस्थापन	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
७.२.३. योजनाको वातावरणीय अध्ययन-संक्षिप्त, प्रारम्भिक वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (IEE) र वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (EIA)	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
७.२.४. राष्ट्रिय भवनसंहिता र मापदण्ड	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
७.३.१. सडकको विस्तार	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
७.३.२. सडकको स्तर उन्नति	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
७.३.३. खानेपानी सेवा विस्तार	१	०.५	अघिल्लो वर्षको तुलनामा घरधुरीको २५ प्रतिशतभन्दा कम घरधुरीमा मात्र खानेपानी सेवा विस्तार भएको	लक्ष्य अनुसारको घरधुरीमा खानेपानी सेवा विस्तार गर्ने	प्रणालीगत
७.३.४. वार्षिक योजनाको कार्यान्वयन स्थिति	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
७.३.५. फोहोरमैला व्यवस्थापन	१	०.५	• डम्पिङ्ग साइट तोकिएको, DPR गर्ने प्रकृयामा रहेको • फोहरमैला व्यवस्थापनको नीति निर्धारण भई फोहर बिसर्जन केन्द्र र एकीकृत फोहरमैलाको व्यवस्थापन नभएको	• फोहर बिसर्जन केन्द्र बनाउने • फोहरमैला व्यवस्थापनको नीति एवं कार्यविधिको तर्जुमा	संस्थागत
७.३.६. औद्योगिक पूर्वाधार	१	०	औद्योगिक ग्रामको लागि प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सहयोगको व्यवस्था भएको,	औद्योगिक ग्राम	संस्थागत

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
८. सामाजिक समावेशीकरण	१०	१.५			
८.१.१. सामाजिक विभेदको न्यूनीकरण	१	०	• छुवाछुत, सामाजिक कुरिती, अन्धविश्वास, लैंगिक विभेद र हिंसाका घटनाहरुसँग सम्बन्धित उजुरी नआएको • सामाजिक समावेशीकरण नीति तथा कार्यक्रम तयार नभएको	• सामाजिक कुरिती, कुप्रथा, अन्धविश्वास आदि विरुद्ध जनचेतना सम्बन्धी अभिमुखीकरण • सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमको तर्जुमा	मानव संशाधन प्रणालीगत
८.१.२. समानुपातिक सहभागिता	१	०.५	• समिति, उपसमिति एवं कार्यदलहरुमा कानुनले निर्दिष्ट गरेको अंश अनुसार समानुपातिक समावेशीता कायम गर्ने	समानुपातिक समावेशीता सम्बन्धी प्रशिक्षण	मानव संशाधन
८.२.१. सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१	०	-बालबालिका पुनस्थापना केन्द्र, जेष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र आदीको स्थापना र संचालनका लागि नीति तथा कार्यक्रम नभएको	–आश्रय तथा स्याहार केन्द्र संचालन नीति तर्जुमा	संस्थागत
८.२.२. घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा चेतनामूलक अभियान	१	०	घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा चेतनामूलक अभियान नीति तथा ऐन तयार नभएको घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा चेतनामुलक अभियानमा टोल विकास संस्थाहरुलाई परिचालन गर्ने	–घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी नीति तथा ऐनको तर्जुमा –घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि जन- चेतनामुलक कार्यक्रम	प्रणालीगत मानव संशाधन
८.२.३. बालश्रम, बाल विवाह, बहुविवाह, दाइजो/दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथासँग	१	०	अन्धविश्वास, कुरिती, कुप्रथा विरुद्ध जनचेतना तथा क्रियाकलापहरु संचालन	अन्धविश्वास, कुरिती, कुप्रथा विरुद्ध जनचेतना तथा	संस्थागत

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
सम्बन्धि कार्यहरु			नभएको	क्रियाकलापसम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम	
८.२.४. लैंगिक उत्तरदायी बजेट परीक्षण (GESI Audit)	१	०	GESI Audit नगरेको	लैंगिक उत्तरदायी बजेट परीक्षण (जेसी अडिट) गर्ने योजना, प्रकृया, विधि र प्रतिवेदन सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम	मानव संशाधन
८.३.१. महिला विरुद्ध हुने घरेलु हिंसाको घटनामा कमी	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
८.३.२. बालश्रम, बालविवाह, बहुविवाह, दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा रोकथामका लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रम लगानी	१	०	कुप्रथा रोकथामका लागि सशर्त अनुदान बाहेक बाँकी बजेटको ०.५ प्रतिशतभन्दा माथि बजेट व्यवस्था नगरिएको	कुप्रथा,कुरिती रोकथामका लागि निर्धारित प्रतिशतसम्मको बजेट विनियोजनसम्बन्धी कार्यविधि	प्रणालीगत
८.३.३. महिला/दलित/अपांगता भएका व्यक्ति संयोजक/अध्यक्ष भएको उपभोक्ता समितिहरुको संख्या	१	०	नगरपालिकामा ६७ वटा टोल विकास संस्था र उपभोक्ता समितिहरुको नेतृत्व तहमा महिला, दलित आदिको ३० प्रतिशतभन्दा बढीको अध्यक्षता नभएको	नेतृत्व तहमा महिला, दलित आदिको चयन सम्बन्धी चेतनुमलक अभिमुखीकरण	संस्थागत
८.३.४. आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछि परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपांगता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत समुदायको सामाजिक र आर्थिक उत्थानमा गरिने लगानी	१	०	महिला, दलित आदिको आर्थिक उत्थानमा १० प्रतिशतभन्दा माथि लगानीको लागि बजेट व्यवस्था नगरिएको	महिला, दलित आदिको आर्थिक उत्थानमा पर्याप्त बजेट व्यवस्थाको तर्जुमा	प्रणालीगत
९. वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन	**९**	**३.५**			

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
९.१.१. विपद् व्यवस्थापन	१	०.५	विपद् व्यवस्थापनका लागि योजना, नीतिगत व्यवस्था आदि नभएको । केवल राहत वितरण भएको	विपद् व्यवस्थापनका लागि स्थानीय ऐन, रणनीति, कार्ययोजनाको व्यबस्था	प्रणालीगत
९.२.१. वातावरणीय प्रदूषण नियन्त्रण (जल, भूमि, ध्वनी, वायु र खाद्य)	१	०	वातावरणीय प्रदूषण नियन्त्रणको लागि कुनै कार्यक्रम नभएको	वायु प्रदुषणको नियन्त्रण राष्ट्रिय मापदण्ड स्तर अनुरुपका लागि वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमको तर्जुमा	प्रणालीगत
९.२.२. वातावरणमैत्री पूर्वाधार	१	०	• ३ वटा खोलाको IEE गरेको तर अन्य पुर्वाधारको IEE गर्ने नगरेको	स्थानीय वातावरण ऐन एवं कार्यक्रमको तर्जुमा	संस्थागत
९.२.३. विपद् जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्सांकन	१	०.५	विपद् जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्सांकन सम्म भएको तर सो अनुसार योजना तर्जुमा भई वार्षिक कार्यक्रममा रहने नगरेको	विपद् जोखिम कार्यक्रम कार्य योजनाको तर्जुमा	संस्थागत
९.३.१. वातावरणीय क्षेत्र प्रबर्द्धनमा बजेट विनियोजन	१	०.५	• बाल उद्यान, खुला क्षेत्र, हरियाली क्षेत्र बिस्तारका लागि वित्तीय समानीकरण अनुदानको ३ प्रतिशतभन्दा कमले बजेट विनियोजन भएको	समानीकरण अनुदानको निर्धारित प्रतिशतभन्दा बढी वार्षिक बजेटमा बिनियोजन	प्रणालीगत
९.३.२. वातावरण संरक्षणमा टोल विकास संस्था, नागरिक तथा निजी क्षेत्र र गै.स.स. को सहभागिता	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
९.३.३. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा बजेट	१	०	कूल पूँजीगत बजेटको ०.५ प्रतिशत भन्दा	–विपद् व्यवस्थापनको पुर्व	संस्थागत

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
विनियोजन र खर्च (वार्षिक रुपमा)			बढीले बजेट विनियोजन नभएको विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम जम्मा नभएको	तयारी वा पुनर्लाभ सम्बन्धी बजेट तथा कार्यक्रम को तर्जूमा –विपद् व्यवस्थापन कोषको संचालन प्रणालीको तर्जुमा	प्रणालीगत
९.३.४. टोल विकास संस्था गठन तथा संचालन	१	०.५	टोल विकास संस्था सबै वडाहरुमा जम्मा ६७ वटा गठन भएता पनि ८० प्रतिशत भन्दा बढी घरधुरीहरु टोल विकास संस्थामा आवद्ध नभएको	–टोल विकास संस्थाका सदस्यहरुका लागि जानकारीमूलक अभिमुखीकरण कार्यक्रम	संस्थागत
९.३.५. एम्बुलेन्स, अग्नी नियन्त्रण जस्ता आकस्मिक सेवाहरुको उपलब्धता	१	०.५	एम्बुलेन्स, दमकल जस्ता आकस्मिक आकस्मिक सेवाहरुमा ५० प्रतिशतभन्दा बढी जनसंख्याको पहुँच नभएको एम्बुलेन्स भएता पनि दमकल नभएको	आकस्मिक सेवाहरुमा बढी भन्दा बढी जनसंख्याको पहुँचको व्यबस्थापन दमकलको खरिद कार्य	संस्थागत संस्थागत
१०. सहकार्य र समन्वय	**६**	**४**			
१०.१.१. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको सहकार्य र समन्वय	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
१०.१.२. अन्तर स्थानीय तह सहकार्य र समन्वय (प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण र उपयोग, पूर्वाधार निर्माण, वातावरण संरक्षण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन, आपतकालीन सेवा व्यवस्थापन,	१	१	अन्तराल नदेखिएको		

स्वमूल्यांकनका विषय क्षेत्र र प्रमुख सूचक	पुर्णांक	प्राप्तांक	स्वमूल्यांकनमा कमजोर देखिएको सूचकका आधारमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
राजस्व संकलन आदी)					
१०.२.१. दुई वा सो भन्दा बढी स्थानीय तहको सरोकारको विषयमा बन्ने समितिहरुको गठन र संचालन	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
१०.३.१. अन्तर सरकारी समन्वय तथा सहजीकरण	१	०	• निकटवर्ती नगरपालिका चाँगुनारायणसँग पर्यटन शुल्क उठाउने सम्बन्धमा समझदारी भए पनि अन्यको हकमा समन्वय र सहजीकरण नभएको	अन्तर सरकारी समन्वय तथा सहजीकरण सम्बन्धी प्रशिक्षण	मानव संशाधन
१०.३.२. अन्तर स्थानीय तह साझेदारी	१	१	अन्तराल नदेखिएको		
१०.३.३. जिल्ला समन्वय समितिसँगको समन्वय	१	०	विकास निर्माण सम्बन्धी सहजीकरण गर्न जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त पृष्ठपोषण तथा अनुगमन प्रतिवेदन माथि कार्यपालिकामा छलफल हुने नगरेको	पृष्ठपोषण तथा अनुगमन प्रतिवेदन उपर कार्यपालिकामा छलफल सम्बन्धी व्यबस्थापन	संस्थागत
जम्मा	१००	५३			

४. पूर्वाधार विश्लेषण

पालिकाको पूर्वाधारको क्षेत्र	विद्यमान पूर्वाधारको अवस्था	अपेक्षित पूर्वाधार	गर्नुपर्ने कार्य वा सुधार	समय सीमा
१. पालिकाको आफ्नै भवन भएको	पालिकाको आफ्नै भवन नभएको, भवन निर्माणाधिन अबस्थामा रहेको। DPC level मा पुगेको	पालिकाको आफ्नै भवन निर्माण सम्पन्न भएपछि सेवा प्रबाहमा सुधारको अपेक्षा गरिएको छ।	सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया र करार व्यबस्थापनसम्बन्धी प्रशिक्षण	२०७८ मंसीर
२. फर्निचरको उपलब्धता	पालिकाको आफ्नै भवन नभएको, कारण फर्निचरलगायतका अन्य भौतिक बस्तको अनमान गर्न नसकिएको	निर्धारित समयमा नै पालिकाको आफ्नै भवन हुनुपर्ने , फर्निचरलगायतका अन्य भौतिक बस्तुको अनुमान गर्न नसकिएको	–सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया र करार व्यबस्थापनसम्बन्धी प्रशिक्षण –जिन्सी तथा सम्पत्ति व्यबस्थापनसम्बन्धी सीप विकास प्रशिक्षण	२०७८ पौष

५.समिति उपसमितिहरुको अवस्था विश्लेषण

संविधान तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा दिइएको कार्य जिम्मेवारी	कार्य सम्पादनको विद्यमान अवस्था	कार्य सम्पादनमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
• **दफा २२.समितिको गठन**–पालिकाको सभाले कार्य प्रणालीलाई व्यबस्थित गर्न कुनै सदस्यको संयोजकत्वमा लेखा समिति, विधायन समिति, सुशासन समिति लगायत अन्य समिति र विशेष समितिको गठन गर्न सक्नेछ ।	• सबै समितिहरु नियमित बैठक बस्ने, र बैठकका निर्णयहरु सबै समयमा कार्यान्वयन हुन नसकेको • समितिहरु एवं संयुक्त समितिहरु गठन भइ परिचालनमा आएका	• सबै समितिहरु नियमित बैठकको आवश्यकता देखिएको • बैठक संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि तर्जुमा नभएको	• बैठकका एजेण्डाको विषयमा कानूनी प्रावधान तथा विषयगत अबधारणाको आधारमा प्रस्तुती गर्न सक्ने क्षमता विकाससम्बन्धी प्रशिक्षण • बैठक संचालन तथा समितिहरुको क्रियाशीलतासम्बन्धी कार्यविधिको तर्जुमा	मानव संशाधन मानव संशाधन
दफा ६५. स्थानीय राजस्व परामर्श समिति • राजस्व सम्बन्धी नीति ऐन नियम र सो को परिपालना गर्ने, • स्रोत, दर, दायराको निर्णय गर्ने • कर, गैरकर आम्दानी, सेवा शुल्क, दस्तुर, आदि बारे निर्णय लिने	• आ.व. ०७७।७८ मा राजस्व परामर्श समितिको बैठक ४ पटक बसी प्रतिवेदन पेश गरेको • आ.व. ०७६।७७ मा विभिन्न कर एवं दस्तुरहरु प्रस्तावित भन्दा कम संकलन भएको	आन्तरिक आय प्रक्षेपण अनुसार आय संकलन गर्न सक्ने दक्ष जनशक्तिको क्षमता कमी भएको	आन्तरिक आयको बार्षिक प्रक्षेपण बमोजिम संकलन गर्न सक्ने क्षमताको बिकास	मानव संशाधन
दफा ६६. स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा	• स्रोत अनुमान तथा बजेट	–स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा	–स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण	–मानव

संविधान तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा दिइएको कार्य जिम्मेवारी	कार्य सम्पादनको विद्यमान अवस्था	कार्य सम्पादनमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
निर्धारण समिति ● आयको प्रक्षेपण गर्ने ● आन्तरिक आय, राजस्वको बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने राजस्व, ● वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त हुने र आन्तरिक ऋणबाट प्राप्त हुने ● प्रक्षेपित स्रोत साधनको सन्तुलित रुपमा वितरण हुने । ● बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्ने र फागुन महिना भित्र समितिले आफ्नो कार्य गरिसक्नु पर्ने	सीमा निर्धारण समिति गठन भएको ● आन्तरिक आय, हस्तान्तरणबाट प्राप्त आय र अनुदानको रकमलाई सन्तुलित विकासमा प्राथमिकता दिने ● विषयगत शाखा, वडा समितिले निर्धारित समयमा नै आयोजना, कार्यक्रम र अनुमानित बजेट कार्य पालिकामा पेश गर्ने ।	निर्धारण समिति, राजस्व परामर्श समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति जस्ता संयन्त्रहरु क्रियासिल बनाएमा स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमाको निर्धारण यथार्थपरक हुने । –विषयगत शाखा, वडा समितिले निर्धारित समयमा नै आयोजना, कार्यक्रम र अनुमानित बजेट तर्जुमा गरी कार्य पालिकामा पेश गर्ने छ ।	समितिलगायत सम्बन्धित कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि –आयोजना, कार्यक्रम र अनुमानित बजेट तर्जुमा गरी कार्यपालिकामा पेश गर्ने विधिको तर्जुमा	संशाधन –प्रणालीगत
दफा ६७. बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति ● समितिले दिएको बजेट सीमा भित्र रही बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्ने ● विषय क्षेत्रगत रुपमा छलफल गर्ने	● समितिले दिएको बजेट सीमा भित्र रही बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गरे पछि मात्र बजेट तथा कार्यक्रमको तर्जमागर्ने	● बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण विषय क्षेत्रगत रुपमा स्थानीय आवश्कतालाई विचार गरी तर्जुमा गर्ने	● बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्ने संरचना र सो को विधिको निर्माण	–संस्थागत

संविधान तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐनमा दिइएको कार्य जिम्मेवारी	कार्य सम्पादनको विद्यमान अवस्था	कार्य सम्पादनमा देखिएको अन्तराल (Gap)	क्षमता विकासका लागि प्रस्तावित कार्यक्रम	क्षमता विकासको क्षेत्र (मानव संशाधन वा संस्थागत वा प्रणालीगत)
• स्थानीय आवश्यकतालाई हेरेर कार्यक्रमको तर्जुमा गर्ने	• स्थानीय आवश्यकतालाई विचार गरी कार्यक्रमको तर्जुमा गर्ने			

२.४. मण्डनदेउपुर न.पा.को सवल र कमजोर पक्षको आँकलन

सवल पक्ष

नगरपालिकाको स्थलगत भ्रमण र अन्तरक्रियाको क्रममा अबलोकन, सोधनी, छलफल, प्रश्नावली, प्रतिक्रियाको आधारमा निम्न अनुसार स्वट विश्लेषण गरिएको छ :–

(क) सवल पक्ष (Strength)	(ख) कमजोर पक्ष (Weakness)
१.संघबाट तयार भएका निर्देशिकाहरु माडी नगरपालिकाले आफुले कार्यान्वयनमा ल्याउनुलाई सबल पक्षलाई मान्न सकिन्छ, जस्तै :– -स्थानीय तहको कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७, -टोल विकास संस्था (गठन तथा परिचालन) कार्यविधि, २०७७, -प्रादेशिक एवम् स्थानीय सडक निर्माण तथा सुधार कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७७	१.Public Policy and Management विषयको छात्रवृत्तिमा यस पालिकाबाट काठमाडौं विश्वविद्यालय स्कूल अफ म्यानेजमेन्टमा कुनै कर्मचारी मनोनयन नहुनु ।
२.महिला बिरुद्ध हुने हिंसामा कमी आएको ।	२. सेवा प्रवाहमा लागत न्युनिकरण गरी प्रभावकारी सेवा प्रवाह हुन नसकेको ।
३.लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको परीक्षणको ब्यबस्था भएको ।	३.जोखिममा आधारित आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा नभएको ।
४.बिभिन्न समितिको गठन गरी नियमित रुपमा बैठक बस्नु पर्ने ब्यबस्था भएको ।	४.आवधिक प्रतिवेदन र बित्तीय विवरणको प्रेषण हुन नसकेको
५.आय-व्ययको विवरण कानुनी ब्यबस्था बमोजिम सार्वजनिक भएको ।	५. अधिकांश कर्मचारीहरुमा सूचना प्रबिधि संम्बन्धी ज्ञान, सीप र अभ्यासमा कमी हुनु ।
६.सेवा प्रबाहको कार्यदक्षता र प्रभावकारिता बारे अध्ययन गर्ने व्यवस्था हुनु ।	६.स्थानीय उत्पादनको प्रबर्द्धन र बजारीकरणको ब्यवस्था नहुनु ।
७.सामाजिक सुरक्षा भत्ताको बितरण बैंकिङ्ग प्रणाली मार्फत हुनु ।	७.पालिकामा तालिम प्राप्त जनशक्तिको अभाव,
८. उच्च शिक्षण संस्थानहरुसँगको सन्निकटता,	८.दरबन्दी अनुसारको जनशक्ति पूर्ति नहुनु,
९. तुलनात्मक लाभ भएको कृषि योग्य जमिनको प्रचुरता,	९.आन्तरिक स्रोतको परिचालन हुन नसक्नु,
१०.पर्यटकीय गन्तव्य भएको अवस्था,	१०.आवधिक योजना तर्जुमा हुन नसक्नु,
११.वन, जंगल लगायत प्राकृतिक स्रोतको प्रचुरता	११.मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार नहुनु,
१२.राजस्व सुधार कार्य योजनामा सम्पत्ति कर संकलनसम्बन्धी अध्ययन प्रस्ताव	१२.विभिन्न समितीको बैठक बस्ने संम्बन्धी कार्यबिधि नभएको ।

१३. निर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी तथा अन्य सरोकारवालाहरुसंग छलफल गरी जुटन सक्ने श्रोतको अनुमान तथ्यपरक र यथार्थपरक रुपमा भएकोले कार्यको अपनत्व स्वीकर भई सफलताको विश्वास लिन सकिने ।	१३.राजस्व सुधार कार्ययोजना सम्बन्धी दिग्दर्शन, २०७६ अनुरुपको राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार नभएको
	१४.स्थानीय तहको घरजग्गा वहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६
	१५.स्थानीय तहको व्यवसाय कर सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६ अनुरुपका कार्यक्रमहरु संचालन नभएको
	१६.नगरपालिकाको संस्थागत प्रबन्ध, सेवा प्रवाह र वार्षिक विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन सम्बन्धी सफ्टवेयर तयार नभएको
	१७.राष्ट्रिय सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०७७ लाई आन्तरिकीकरण नगरेको
(ग) अवसर (Opportunity)	**(घ) चुनौती (Threats)**
१.बागमती प्रदेश अन्तर्गत रहेको प्रदेश सुशासन केन्द्र बागमतीबाट स्थानीय तहको क्षमता विकास योजनामा यस नगरपालिका छनौट हुनु एउटा अवसरको रुपमा पाइएको ।	१.प्रत्येक तीन बर्षमा कम्तीमा १ हप्ताको तालिम लिनुपर्ने भएतापनि क्षमता बिकास प्रशिक्षणमा सहभागी हुन नपाएका
२.राजस्वको दायरा फराकिलो हुदै जानु ।	२.नगरपालिकाका १२ वटा वडामध्ये अधिकांश वडाहरु ग्रामिण अवस्थामा रहनु
३.अन्तरसरकारी समन्वय र सहजीकरणको व्यबस्था भएको ।	३.शाखा प्रमुखसंग कार्यसम्पादन सम्झौता नभएको ।
४.अधिकांश भुक्तानीहरु इ-पेमेन्ट माफर्त हुदै जानु ।	४.गैरसरकारी संस्थासंगको नगद लागत साझेदारी कार्यक्रममा ३०% सम्म पुग्न नसक्नु ।
५.वडा-वडामा घुम्ती सेवा संचालन गरिने व्यबस्था भएको ।	५.पर्यटकीय गन्तव्यको तुलनात्मक लाभ लिन नसक्नु,
६.उपभोक्ता समितिको गठन र सम्झौताको लागि शिविर खडा गर्न सकिने ।	६.सार्वजनिक खरिदसंम्बन्धी ऐन नियमको जानकारी हुन नसक्नु ।
७.नगर यातायात गुरु योजना तर्जुमा गर्ने व्यबस्था भएको ।	७.वाताबरण मैत्री पुर्वाधारको निर्माण हुन नसक्नु ।
८.माडी नगरपालिकामा रहेको प्रसिद्ध स्थललाई पर्यटकीय गन्तव्य स्थान बनाउन सकिने,	८.परम्परागत आधारमा खेती गर्ने हुँदा कृषिमा आधुनिकीकरण भई नसक्नु,
९.कृषिमा व्यवसायीकरण गरी 'एक वडा, एक उत्पादन' को अवधारणा लागु गरी जनताको	९.राजस्व संकलन कार्य अनुमानको ९०% भन्दा कम हुनु ।

आयस्तर बढाउन सकिने,	
१०.नगरपालिकाको क्षमता मुल्यांकन गर्दा ५३ अंकको नतिजा हासिल भएको LISA अध्ययन प्रतिवेदनले देखाएको छ तापनि यसलाई आगामी दिनमा राम्रो कार्यका लागिअवसरको रुपमा लिने	१०.हरेक बर्ष बेरुजुको रकम बढदै जानु तर फर्स्यौटको रकम भने एकदम न्यून मात्र भएको ।
११.अरब मुलुकमा जाने नेपाली श्रमिकहरुलाई अल्पकालिन, दीर्घकालिन तालिमको प्रबन्ध, माछाको भुरा उत्पादन तथा वितरणको व्यवस्था, पर्यटन क्षेत्रमा हस्पिटालिटीर गाइडको तालिमको व्यवस्था आदी गर्ने सम्भावना रहेको छ ।	११.दिगो विकासका अन्तराष्ट्रिय लक्ष्यलाई स्थानीयकरण गर्न कठिनाइ हुनु ।
	१२.गैर-सरकारी संस्थाका कार्यक्रमलाई पालिकाको कार्यक्रममा समन्वय गर्न नसक्नु ।
	१३.एकिकृत बस्ती बिकासको अबधारणालाई ब्यवहारमा ल्याउन कठिनाई हुनु ।
	१४.जनशक्तीको क्षमता बिकासमा चालु खर्चको १.५% भन्दा पनि कम खर्च भएको ।

२.५. नगरपालिकाको क्षमता विकासका रणनीतिहरु

- योजना तर्जुमा प्रक्रिया र मध्यमकालिन खर्च संरचनाको तयारी र कार्यान्वयन, समन्वय तथा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी देखिएका बेरुजुउपर समय मा नै फर्स्यौट गर्ने व्यबस्था मिलाउने
- वित्त व्यवस्थापनका आधारभूत तत्वहरु जस्तैः NEPSAS, SuTRA का विषयमा सम्बन्धित कर्मचारीहरुलाई दक्ष बनाउदै वित्तिय व्यवस्थापनलाई नियमन, पारदर्शी, जवाफदेही, परिणाममुखी एवं यथार्थपरक बनाउने ।
- पालिकालाई आवश्यक पर्ने विभिन्न सफ्टवेयरहरु (योजना, खरिद, जिन्सी, व्यक्तिगत घटना दर्ता, सूचना प्रणाली आदी)को निर्माण एवं खरिद तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- आयका दायरा बढाउँदै पालिकाको आन्तरिक आय वृद्धि गर्ने
- सार्वजनिक व्यबस्थापनका नवीवनतम आयामहरुको प्रयोग गरी कार्य व्यबहार तथा सरोकारवालाहरुसँगको अन्तरसम्बन्धलाई सुदृढ गर्ने ।
- पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुमा ज्ञान, सीप, अवधारणा एवं व्यबहारसम्बन्धी क्षमता विकास गर्ने ।

यस परिच्छेदमा गरिएको क्षमता विकासको आवश्यकता पहिचान, लेखाजोखा, पालिकाको सवल एवं कमजोर पक्षको आँकल एवं सो को आधारमा लिइएको क्षमता विकास रणानीतिमा आधारित रही तयार गरिएको यस नगरपालिकाको क्षमता विकास कार्यान्वयन कार्ययोजना परिच्छेद २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

परिच्छेद ३
क्षमता विकास योजना

३.१. क्षमता विकास योजना

सम्बन्धित दस्ताबेजहरुको अध्ययन, स्थलगत अध्ययन, छलफल, अन्तरकृया, टेलिफोन, इमेल आदिको माध्यमबाट प्राप्त भएसम्मका तथ्यांक एवं सूचनाहरुका आधारमा गाउँपालिकाको क्षमता विश्लेषण गर्दा देखिएको अन्तराल पुरा गर्ने सिफारिसहरु, आगामी तीन वर्षका लागि अनुमानित लागत, क्रियाकलापहरुको प्राथमिकीकरण समेत गरिएको क्षमता विकास कार्ययोजना देहाय बमोजिम छ । त्यस गाउँपालिकामा विभिन्न पक्षमा आगामी तीन बर्षमा क्षमता विकास योजनासम्बन्धी उद्देश्य हासिल गर्न संचालन गरिने विभिन्न क्रियाकलापका लागि आर्थिक बर्षगत रुपमा आवश्यक पर्ने अनुमानित रकम निम्न अनुसार संक्षेपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन कार्यतालिका (०७८।७९-०८०।८१)

क्र.सं.	पदाधिकारीगत क्रियाकलाप	लक्षित शाखा/ सहयोगी	प्रस्तावित बजेट (०००)	योजनाको अवधि (३ वर्ष)			कार्यान्वयन प्राथमिकता
				२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१	
१.	बजेट तर्जुमा र प्रगति समीक्षा सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	आर्थिक प्रशासन शाखा	३,००	२,५०	५०	०	प्रथम
२.	योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शनको तयारी	योजना शाखा	४,००	४,००	०	०	प्रथम
३.	आवधिक योजना र मध्यमकालिन खर्च संरचना सम्बन्धी प्रशिक्षण	आर्थिक प्रशासन शाखा	३,००	२,५०	०	५०	द्वितीय
४.	दिगो विकासका लक्ष्यहरु स्थानीयकरण सम्बन्धी नीति, कार्ययोजना र प्रतिवेदन सम्बन्धी प्रशिक्षण	योजना शाखा	३,००	०	२,५०	५०	प्रथम
५.	योजनाको प्राथमिकीरण गर्न निर्धारक मानकहरुको प्रयोग	योजना शाखा	२५०	१००	१५०	०	प्रथम

क्र.सं.	पदाधिकारीगत क्रियाकलाप	लक्षित शाखा/ सहयोगी	प्रस्तावित बजेट (०००)	योजनाको अवधि (३ वर्ष)			कार्यान्वयन प्राथमिकता
				२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१	
	सम्बन्धमा सीप बिकास प्रशिक्षण						
६.	कानुन निर्माण सम्बन्धी प्रशिक्षण	कानून प्रशासन शाखा	२५०	२००	५०	०	द्वितीय
७.	कानुन तर्जुमा विज्ञ वा जनशक्तिको व्यवस्थापन	प्रशासन शाखा	३००	१००	१००	१००	प्रथम
८.	सुशासन, नेतृत्व विकास, नयाँ सार्वजनिक व्यबस्थापनलगायतका नविनतम् आयाम सम्बन्धी प्रशिक्षण	प्रशासन शाखा	३,५०	२५०	१००	०	द्वितीय
९.	समन्वय तथा निर्णय प्रकृया सम्बन्धी कार्यविधि	प्रशासन शाखा	२,००	१५०	०	५०	द्वितीय
१०.	स्थानीय सेवा व्यबस्थापन सम्बन्धी नीति, सेवा शर्तको तर्जुमा	प्रशासन शाखा	३,००	१५०	५०	१००	द्वितीय
११.	O & M सर्भे सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम	प्रशासन शाखा	२,५०	५०	१५०	५०	प्रथम
१२.	संयोजनको अबधारणा र संयोजकको भूमिकासम्बन्धमा सीपमुलक तालीम	योजना शाखा	३,००	१००	१००	१००	प्रथम
१३.	निर्णय प्रकृया सम्बन्धी तालिम	प्रशासन शाखा	३,००	२००	५०	५०	द्वितीय
१४.	पदाधिकारीको आचार संहिता तर्जूमा	प्रशासन शाखा	४,००	२००	१००	१००	प्रथम
१५.	पदाधिकारीको आचार संहिताको तर्जूमा सम्बन्धी आधारभूत तालीम	प्रशासन शाखा	४,००	२००	२००	०	द्वितीय
१६.	विकास आयोजनाको अनुगमन तथा मुल्यांकनका विषयक सीपमलूक क्षमता विकास कार्यक्रम	योजना शाखा	३,५०	१५०	१००	१००	प्रथम
१७.	योजना कार्यान्वयनमा गुणस्तरीयता अभिवृद्धि सम्बन्धी आधारभूत तालिम	प्राविधिक शाखा	५,००	४००	५०	५०	द्वितीय
१८.	योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शनको तयारी	योजना शाखा	४,५०	१५०	२००	१००	प्रथम
१९.	आवधिक योजना र मध्यमकालिन खर्च संरचना सम्बन्धी प्रशिक्षण	योजना शाखा	३,५०	२००	०	१५०	प्रथम
२०.	NPSAS र SuTRA सम्बन्धि सीप विकास प्रशिक्षण	आर्थिक प्रशासन शाखा	४,२५	२००	१५०	७५	प्रथम

क्र.सं.	पदाधिकारीगत क्रियाकलाप	लक्षित शाखा/ सहयोगी	प्रस्तावित बजेट (०००)	योजनाको अवधि (३ वर्ष)			कार्यान्वयन प्राथमिकता
				२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१	
२१.	लेखापरीक्षण तथा बेरुजु फछ्र्यौट सम्बन्धी उत्प्रेरणात्मक प्रशिक्षण	आर्थिक प्रशासन शाखा	५,००	३००	२००	०	द्वितीय
२२.	आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धित कर्मचारीहरुको वृत्ति विकास कार्यक्रम	आर्थिक प्रशासन शाखा	२,००	१५०	०	५०	द्वितीय
२३.	आन्तरिक लेखापरीक्षणको योजना, परीक्षण सूचि र प्रतिवेदनसम्बन्धी कार्यशाला	आर्थिक प्रशासन शाखा	२,५०	०	१५०	१००	प्रथम
२४.	सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया र करार व्यबस्थापनसम्बन्धी प्रशिक्षण	आर्थिक प्रशासन शाखा	३,००	१००	१००	१००	प्रथम
२५.	जिन्सी तथा सम्पत्ति व्यबस्थापनसम्बन्धी सीप विकास प्रशिक्षण	आर्थिक प्रशासन शाखा	२,००	१५०	०	५०	द्वितीय
२६.	नगरपालिकामा आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्यविधिको तयारी	आर्थिक प्रशासन शाखा	५,००	५,००	०	०	तृतीय
२७.	लेखा समिति कार्य सञ्चालन नियमावलीको तर्जुमा	आर्थिक प्रशासन शाखा	३,००	०	२००	१००	द्वितीय
२८.	आन्तरिक आयको तुलनात्मक रुपमा आय वृद्धि सम्बन्धी सामूहिक छलफल (focal group discussion) कार्यक्रम	आर्थिक प्रशासन शाखा	१,५०	१००	५०	०	द्वितीय
२९.	राजस्व परामर्श समितिलाई विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्न विज्ञहरुको रोष्टर तयारसम्बन्धी अभ्यास	राजस्व शाखा	४,००	२००	०	२००	द्वितीय
३०.	सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण र सार्वजनिक परिक्षणको ढाँचा निर्धारण बारे गोष्ठी	योजना शाखा, प्रशासन शाखा	६,५०	३५०	१५०	१५०	प्रथम
३१.	सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी प्रारम्भिक क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	आर्थिक प्रशासन शाखा	३,००	१००	१००	१००	प्रथम
३२.	सार्वजनिक नीजि साझेदारी नीतिको तयारी	योजना शाखा	१,००	५०	२५	२५	प्रथम

क्र.सं.	पदाधिकारीगत क्रियाकलाप	लक्षित शाखा/ सहयोगी	प्रस्तावित बजेट (०००)	योजनाको अवधि (३ वर्ष)			कार्यान्वयन प्राथमिकता
				२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१	
३३.	भवन निर्माण मापदण्ड अन्तर्गत EBPS को कार्यान्वयन	प्राविधिक शाखा	२,५०	२००	०	५०	प्रथम
३४.	सरसफाई र गुणस्तरीय कार्य सम्बन्धी जन चेतानमूलक उत्प्रेरणात्मक कार्यक्रम	स्वास्थ्य शाखा	२,५०	१५०	५०	५०	द्वितीय
३५.	स्वास्थ्य संस्था दर्ता, नवीकरण, स्तरोन्नतिको कार्यविधि	स्वास्थ्य शाखा	३,००	२००	१००	०	तृतीय
३६.	स्वास्थ्य सेवा थप सम्बन्धी नीति तथा कार्यविधिको तयारी	स्वास्थ्य शाखा	३,००	१००	१००	१००	द्वितीय
३७.	फोहोर मैला व्यबस्थापन ऐनको तर्जुमा गर्ने	स्वास्थ्य शाखा	२,५०	१५०	०	१००	तृतीय
३८.	अनुदान परिचालन सम्बन्धी कार्यविधिको तयारी	स्वास्थ्य शाखा	३,००	१५०	१५०	०	द्वितीय
३९.	गैरसरकारी संस्थासँग साझेदारी तथा सहकार्य सम्बन्धी कार्यविधि	स्वास्थ्य शाखा	२,००	१००	५०	५०	द्वितीय
४०.			३,००	१५०	१५०	०	तृतीय
४१.	अतिरिक्त शैक्षिक कियाकलापको संचालन सम्बन्धी आवश्यक अभिमुखीकरण कार्यक्रम	शिक्षा शाखा	४,००	२००	०	२००	तृतीय
४२.		शिक्षा शाखा	२,००	१५०	५०	०	प्रथम
४३.	अतिरिक्त शैक्षिक कियाकलाप संचालनमा सिक्ने सिकाउने संस्कृतिको प्रवर्द्धन सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम	शिक्षा शाखा	२,५०	१५०	५०	५०	तृतीय
४४.	स्थानीय अभिलेखको लागि नीति र मापदण्डको तर्जुमा	प्रशासन शाखा	३,००	२००	१००	०	द्वितीय
४५.	चौमासिक प्रतिवेदन तयारी तथा सार्वजनिकीकरण सम्बन्धी सहजीकरण कार्यक्रम	प्रशासन शाखा, खरिद इकाई	१,००	१००	०	०	प्रथम
४६.	सूचना प्रविधि सम्बन्धी सीप बिकास प्रशिक्षण	प्राविधिक शाखा	१,००	१००	०	०	प्रथम
४७.	विपद् व्यवस्थापन कोषको संचालन प्रणालीको तर्जुमा	वातावरण शाखा	२,००	१००	५०	५०	द्वितीय
४८.	लैंगिक उत्तरदायी बजेट परीक्षण (जेसी अडिट) गर्ने योजना,	सामाजिक शाखा	१,५०	५०	५०	५०	द्वितीय

क्र.सं.	पदाधिकारीगत क्रियाकलाप	लक्षित शाखा/ सहयोगी	प्रस्तावित बजेट (०००)	योजनाको अवधि (३ वर्ष)			कार्यान्वयन प्राथमिकता
				२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१	
	प्रकृया, विधि र प्रतिवेदन सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम						
४९.	कार्यसम्पादन सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम	प्रशासन शाखा	१,००	५०	५०	०	प्रथम
५०.	जनशक्ति विकासमा लगानीसम्बन्धी पृष्ठपोषण कार्यक्रम	प्रशासन शाखा	३,००	१००	१००	१००	तृतीय
५१.	बीउ बिजन, मलखाद तथा औषधीसम्बन्धी नियमन कार्यविधिको तर्जुमा	कृषि शाखा	२,००	१५०	५०	०	द्वितीय
५२.	प्रांगारिक खेती तथा मल बनाउने सीपमुलक तालिम	कृषि शाखा	२,००	१००	०	१००	प्रथम
५३.	गैसस क्रियाकलापलाई पालिकाको वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गर्न पुनर्ताजगी कार्यक्रम	योजना शाखा	२,००	०	२००	०	प्रथम
५४.	बेरोजगार, श्रमिक आदिको तथ्यांक संकलनका साथै रोजगार सूचना केन्द्रको संचालन	योजना शाखा	२,५०	१५०	५०	५०	द्वितिय
५५.	रोजगारीबाट फर्किएकाको ज्ञान, सीप र उद्यमशिलता को उपयोग सम्बन्धी कार्यविधि	योजना शाखा	२,००	५०	१००	५०	प्रथम
५६.	सवारी साधनको व्यवस्थापन कार्यविधि	प्रशासन शाखा	४,००	१५०	१५०	१००	द्वितीय
५७.	नगर प्रहरी कक्षको व्यवस्था	प्रशासन शाखा	३,००	१००	१००	१००	प्रथम
५८.	घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी नीति तथा ऐनको तर्जुमा	सामाजिक शाखा	२,००	५०	१००	५०	तृतीय
५९.	दमकलको खरिद कार्य	प्रशासन शाखा	५०,००	५०,००	१५०	५०	प्रथम
६०.	घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि जन-चेतनामुलक कार्यक्रम	सामाजिक शाखा	३,००	१००	१००	१००	प्रथम
६१.	सामाजिक कुरिती, कुप्रथा, अन्धविश्वास आदि विरुद्ध जनचेतना सम्बन्धी अभिमुखीकरण	सामाजिक शाखा	२,५०	१५०	१००	०	प्रथम
६२.	सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमको तर्जुमा	सामाजिक शाखा	१,५०	५०	५०	५०	तृतीय
६३.	सेवा प्रवाह सम्बन्धी निर्णयहरु बडापत्र बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने सशक्तिकरण कार्यक्रम	प्रशासन शाखा	३,००	१००	१००	१००	द्वितीय

क्र.सं.	पदाधिकारीगत क्रियाकलाप	लक्षित शाखा/ सहयोगी	प्रस्तावित बजेट (०००)	योजनाको अवधि (३ वर्ष)			कार्यान्वयन प्राथमिकता
				२०७८-७९	२०७९-८०	२०८०-८१	
६४.	विपद् व्यवस्थापनको पुर्व तयारी वा पुनर्लाभ सम्बन्धी बजेट तथा कार्यक्रमको तर्जूमा	वातावरण शाखा	४,००	२००	२००	०	तृतीय
	जम्मा		२,३९,२५	१,५१,५०	५१,७५	३६,००	

उपरोक्त कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्दा अनुमानित प्रस्तवित बजेट रु. २ करोड ३९ लाख २५ हजार रुपैयाँ लाग्ने देखिन्छ,। कार्यक्रम संचालनका लागि नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतले मात्र पुग्न जाने देखिदैन । तसर्थ, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार लगायत विकास साझेदारहरुको स्रोत, साधन र जनशक्ति समेत प्रयोग गरी प्रथम प्राथमिकता रहेका क्रियाकलापहरुलाई २०७८ प्रथम चौमासिक देखि नै कार्यान्वयनमा ल्याउन पालिकाले विशेष प्रयास र पहल गर्नु पर्ने छ । यी माथि लेखिएका बिवरण सबै नै पालिकाका पदाधिकारी, शाखागत कार्य, स्वमुल्याकंन,पूर्वाधार विकास कार्यकम, समितिहरुका कार्य र अन्त्यमा क्षमता विकास कार्यक्रमका लागि गरिएका सिफारिससमेतको अध्ययन गरी यस प्रतिवेदनलाई यथार्थपरक र अनुमानयोग्य बनाउन त्यस नगरपालिकाको सहयोगको लागि अनुरोध गरिएको छ ।

योजनाको प्राथमिकताको निर्धारण गर्दा कार्यक्रमको आवश्यकता, रकमलाई ध्यान दिइएको निम्न अनुसार भएको पाइयो :–

प्राथमिकताको कम	**प्रथम**	**द्वितीय**	**तृतीय**	**जम्मा**
योजना संख्या	२८	२५	११	६४
क्षमता विकासको क्षेत्र →	**मानव संशाधन**	**प्रणालीगत**	**संस्थागत**	**जम्मा**
संख्या	२८	२०	१६	६४

नेपालको संविधानको व्यवस्थाबमोजिम स्थानीय तहको अधिकार, कार्यक्षेत्र र जिम्मेवारीमा व्यापक फराकिलो भएता पनि आयस्रोत बृद्धि र संस्थागत संरचनामा विस्तार हुन नसक्दा आफ्नो जिम्मेवारी बहन गर्न , कानून बमोजिम सेवा प्रवाह तथा स्थानीय विकास निर्माणका कार्य गर्न र अधिकारको प्रयोग गर्न निक्कै चुनौतिपूर्ण रहेको छ । सीमित स्रोतबाट असीमित आवश्यकता पुरा गर्न गाउँपालिका वाह्य स्रोतमा निर्भर रहनु पर्ने अवस्था छ । अतः गाउँपालिकाले लगानीको स्रोतको उपयोग गर्दा पहिलो प्राथमिकीकरणमा परेका क्रियाकलापलाई गाउँपालिकाको आन्तरिक आय र अनुदान रकमबाट क्षमता विकास क्रियाकलापमा विनियोजन गर्न पहिलो वर्ष आर्थिक बर्ष २०७८-७९ को लागि ५०% स्रोत गाउँपालिकाले व्यवस्थापन गरी थप ५०% को लागि संस्थागत साझेदारी वा अन्य कनै स्रोतबाट जुटाउने एवं ऐन, कानून निर्माण र प्रशिक्षणको लागि केन्द्रसँग समन्वय गरी कार्यान्वयनमा जान सकिन्छ । त्यस्तै दोस्रो र तेस्रो आर्थिक बर्षका योजना कार्यान्वयनको लागि कम्तिमा ४०% रकम गाउँपालिकाले आफ्नो स्रोतबाट विनियोजन गरी बाँकी ६०%को लागि दातृ निकाय र साझेदार संघसंस्थासँग समन्वय गरी जुटाउनु पर्ने देखिन्छ । सोही आधारमा गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोत र अनुदान तथा वाह्य अन्य सहयोग अर्न्तगत संस्थागत साझेदारी, केन्द्रबाट प्राप्त सहयोग, दातृ निकाय र संस्थाबाट प्राप्त रकमको आधार लिएर वार्षिक रुपमा वजेट प्रक्षेपण गर्नुपर्ने हुन्छ ।

परिच्छेद ४
निचोड, अनुगमन तथा मुल्यांकन व्यवस्था

४.१. निचोड

मन्डनदेउपुर नगरपालिकाको हालसम्म क्षमता विकास योजना बनिनसकेको र चार वर्ष अघि मात्र साविकका गा.वि.स.हरु मिलाई गठन भएकोले यसको संस्थागत संस्मरण पुरानो छैन । तसर्थ, यो प्रस्तावित क्षमता विकास योजना नै पहिलो योजना भएको छ । नगरपालिकाको पञ्चवर्षिय योजना, यातायात गुरुयोजना, राजस्व सुदृढीकरण कार्ययोजना, फोहोरमैला व्यवस्थापन नीति, बस्ती विकास नीति, पञ्जिकरण व्यवस्थापन, आप्रवासन नीति लगायतका थुप्रै नीति तथा कार्यक्रमहरु तयार गर्नुपर्ने भएकोले यो क्षमता विकास योजना तत्काल तर्जुमा गर्नु परेको हो ।

४.२. अनुगमन

योजना निरन्तर रुपमा संचालन भईरहेको सन्दर्भमा अनुगमन, मुल्यांकन तथा सिकाईको व्यवस्थापन भए नभएको र कुनै नयाँ काम आई पर्दा सो सम्पादनको क्षमता वृद्धिका लागि नगरपालिका नगर प्रमुख ज्यूको संयोजकत्वमा उपप्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत भएको निर्देशक समिति बनाई सो समितिको निर्णय अनुसार कार्य संचालन गर्नु उपयुक्त देखिन्छ ।

क्षमता विकास योजनाको क्रियाकलापगत कार्ययोजना ३६ महिनाको प्रस्ताव गरिएको छ । बजेटमा समावेश भएपछि ती क्रियाकलापहरुको प्रत्येक चौमासिक अवधिमा अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने गर्नु पर्दछ । यसका लागि नगरपालिकाको कार्यपालिकाका प्रवक्ता (पालिकाद्वारा तोकिएको कुनै वडाध्यक्ष) को संयोजकत्वमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, योजना, कर्मचारी प्रशासन शाखाका प्रमुखहरु र लेखा शाखा प्रमुखहरु रहेको स्थायी प्रकृतिको संरचना निर्माण गर्नु पर्दछ । यो संरचनालाई क्षमता विकास कार्यान्वयन कार्यतालिकाको अनुगमन मुल्यांकन गर्ने मात्र नभई संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयद्वारा जारी गरिएको **स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन कार्यविधि, २०७७** ले माग गरेका आवधिक विवरणहरु तयार गर्ने, संकलन गर्ने, वेभसाइडमा अपलोड गर्ने तथा पालिकाको क्षमताको स्वमुल्यांकन गरी अधिकतम अंक हासिल गर्ने समेत जिम्मेवारी सुम्पन सकिन्छ ।

नगरपालिकाको क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयनसँगै यसको अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने पक्ष पनि महत्वपूर्ण रहेको छ । यो परिच्छेदमा यस योजनाको कार्यान्वयन अनुगमन तथा मुल्यांकन व्यवस्था बारे उल्लेख गरिएको छ ।

अनुगमन तथा मुल्यांकनको उद्देश्य देहायबमोजिम रहेको छ :

- क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयनका सवल र कमजोर पक्षको आवधि लेखाजोखा गरी कार्यान्वयन पक्षलाई प्रभावकारी बनाउने ।

- पालिकाको समग्र सेवाप्रवाहलाई सवल बनाउन आवश्यक सहयोग पुर्‍याउने ।
- नगर सभाद्वारा पास गरिएको वार्षिक विकास कार्यक्रमलाई संचालन गर्न आवश्यक पृष्ठपोषण गर्ने ।

अनुगमन तथा मुल्यांकन संयन्त्र

क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्नु पर्दछ । यसका लागि नगरपालिका अन्तर्गतको अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने संयन्त्र देहायबमोजिम हुनेछ :

क्र.सं.	संयन्त्र	काम, कर्तव्य
१.	नगर कार्यपालिका	• क्षमता विकास योजना लागु गर्ने • वार्षिक विकास कार्यक्रमको चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्दा क्षमता विकास योजना समेतको अनुगमन र मुल्यांकन गर्ने
२.	प्रशासन तथा योजना शाखा	• प्रत्येक चौमासिक अवधि समाप्त भएको १५ दिन भित्र क्षमता विकास योजनाले अंगिकार गरेको क्रियाकलापहरुको कार्यान्वयन स्थिति (सुरु भएको, आधा सकिएको, सम्पन्न भएको र सुरु नै नभएको) उल्लेख गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष पेश गर्ने र निज मार्फत कार्यपालिका बैठकमा प्रस्तुत गर्ने • कार्यपालिकाले उक्त प्रतिवेदन उपर आवश्यक निर्णय गरी कार्यान्वयनमा लैजाने
३	राजस्व परामर्श समिति / योजना तर्जुमा समिति	• क्षमता विकास योजना अनुरुप विभिन्न शाखाहरुबाट सम्पादन गरिने कामको आवधि मुल्यांकन गर्ने र खास गरी राजस्वका स्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गर्ने • राजस्वका दर, क्षेत्र लगायतका आधारमा राजस्व आयको विश्लेषण गरी क्षमता विकास योजनाका क्रियाकलापहरु परिमार्जन तथा संशोधन गर्ने

क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयनको मुल्यांकन तथा अनुगमन कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन अनुगमन तथा मुल्यांकन योजना आवश्यक पर्दछ । त्यसैले, देहाय बमोजिमको अनुगमन तथा मुल्यांकन योजना तयार गरिएको छ :

के गर्ने (कार्य विवरण)	कहिले गर्ने (समय)	कसले गर्ने (जिम्मेवार शाखा/ समिति /व्यक्ति)	कसरी गर्ने (प्रकृया)
ज्ञान, सीप र अवधारणामा सकारात्मक परिवर्तन मापन गर्न सूचना संकलन गर्ने	निरन्तर	योजना शाखा र प्रशासन शाखा	सरोकारवाला, पालिकाको आर्थिक प्रशासन शाखा र वडा कार्यालयहरुसँग समन्वय गरेर
सेवा प्रवाह सम्बन्धी समस्या सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन	निरन्तर	योजना शाखा, प्रशासन शाखा, प्राविधिक शाखा	सम्बन्धित पक्षसँग छलफल र समन्वय गरेर
क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन सम्बन्धि प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने	चौमासिक र वार्षिक	योजना र प्रशासन शाखा	• विनियोजन, प्रशासन, राजस्व शाखाको प्रतिवेदन उपर कार्यपालिकाको बैठकमा छलफल गरेर • क्षमता विकास योजनाको कार्यान्वयन हुन बाँकी क्रियाकलापहरुको सान्दर्भिकता अध्ययन गरी आवश्यक क्रियाकलापहरु पुरा गर्न आगामी आर्थिक वर्षको वार्षिक विकास कार्यक्रममा राख्ने निर्णय गरेर

सन्दर्भ सामग्री

मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट २०७६।७७

मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट २०७७।७८

मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७।७८ को बजेट तथा कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति समिक्षा

मण्डनदेउपुर नगरपालिका कार्यालयको आ.व. २०७६।७७ को आयव्ययको विवरण

अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४,

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६,

नगरपालिका तथा नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय पुस्तिका, २०७६, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाडौं ।

नेपालको संविधान २०७२

पन्ध्रौ योजना, राष्ट्रिय योजना आयोग, २०७६

बजेट वक्तव्य, आ.व. २०७८-७९

राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग, काठमाडौं

राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४,

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन,

स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन कार्यविधि, २०७७, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाडौं ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४,

स्थलगत भ्रमण अन्तर क्रियात्मक कार्यक्रमको टिपोट , २०७८ असार

अनुसूची- १
छलफल कार्यक्रमको उपस्थिति

श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र, बागमती प्रदेशको सहयोगमा स्मार्ट प्राइभेट लिमिटेड, काठमाडौंको समन्वयमा **स्थानीय तहको क्षमता विकास योजना तर्जुमा** सम्बन्धी परामर्श कार्यको छलफल देहाय बमोजिमका सहभागीहरुको उपस्थितिमा सम्पन्न भयो ।

मिति : २०८०/०२/१६

स्थान : मण्डनदेउपुर न.पा.

उपस्थिति :

क्र.सं.	नाम	पद	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१	श्री टोक बहादुर वाइबा	नगर प्रमुख	९८५१९९५५५१८	
२	श्री निर्मला शाही	नगर उप-प्रमुख	९८५१९२४२५५८	
३	श्री दुर्गानिधी शर्मा		९८४१५८९१	
४	श्री द्वारीका आचार्य		९८४१२२८२२८	
५	श्री प्रणराज न्यौपाने	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५१२०६२६६	
६	श्री लोकेन्द्र ब. विष्ट	अधिकृत सातौं	९८४८५२६६२१	
७	श्री पुष्पराज बजगाई	लेखा अधिकृत	९८४१००६०९६	
८	श्री मनोज अधिकारी	अधिकृत छैठौं	९८५१२४६३२५	
९	श्री विक्रम थापा	इन्जिनियर	9851255149	
१०	श्री गोपाल सापकोटा	अधिकृत छैठौं	९८५१२२४६२	
११	श्री ध्रुव प्र. पराजुली	अधिकृत छैठौं	९८५१२५५२७३	
१२	श्री दिपक कुमार घिमिरे	स्वास्थ्य संयोजक	९८५१०३६६९६	
१३	श्री निर्मलराज गौतम	इन्जिनियर	९८५१२०९८६१	
१४	श्री सुरज पौडेल	रोजगार संयोजक	9851220952	

श्री प्रदेश सुशासन केन्द्र, बागमती प्रदेशको सहयोगमा स्मार्ट प्राइभेट लिमिटेड, काठमाडौंको समन्वयमा **स्थानीय तहको क्षमता विकास योजना तर्जुमा** सम्बन्धी परामर्श कार्यको छलफल देहाय बमोजिमका सहभागीहरुको उपस्थितिमा सम्पन्न भयो ।

मिति : २०८०/०३/१४

स्थान : मण्डनदेवपुर न.पा.

उपस्थिति :

क्र.सं.	नाम	पद	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१	श्री चन्द्रभीम पौडेल	प्रशासन, सहायक पार्षद (आ.ले.प)	९८४९२६२६६३	
२	श्री विक्रम बस्नेत	लेखापाल, पार्षद	९८४६४४०९६७	
३	श्री मेघराज पराजुली	स.ले.प.	९८४३२००८०६	
४	श्री रामचन्द्र बजगाई	~~सचिव~~ भण्डारण कार्यालय सहायक	९८२९९४९०२८	
५	श्री प्रविन आङ्बो	प्रशासन सहायक टन्नेल	९८४६४६५५९	
६				
७				
८				
९				
१०				
११				
१२				
१३				
१४				

अनुसूची- २
छलफल कार्यक्रममा सहभागीहरुको फोटो

मिति २०७८।०३।१६ मा न.पा. मा भएको छलफल कार्यक्रममा नगरप्रमुख लगायतको उपस्थिति